

บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา : ลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอ

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวกฤษณา คงทน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2548

กฤษณา คงทน. (2548). *บทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา : ลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ไพบุลย์ ดวงจันทร์.

การศึกษาวិเคราะห์บทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อให้เห็น จริยธรรมและกลวิธีนำเสนอในบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร ข้อมูลที่ใช้เป็นบทอาขยานที่สอดแทรกอยู่ในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย และหนังสืออ่านเพิ่มเติมบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวนทั้งสิ้น 25 บท สำหรับหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรมได้ใช้หลักเกณฑ์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ. ศ. 2533) และการวิเคราะห์กลวิธีนำเสนอใช้เกณฑ์การนำเสนอแบบตรงไปตรงมากับการนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ ส่วนวิธีเสนอผลการศึกษาใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลของการศึกษาพบว่า บทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาได้สอดแทรกจริยธรรมที่พึงปลูกฝังและเสริมสร้างให้นักเรียนครบทั้ง 13 ด้านตามเกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์ คือ 1) ความใฝ่รู้ 2) ความขยัน 3) ความอดทน 4) ความประหยัด 5) ความซื่อสัตย์สุจริต 6) ความมีระเบียบวินัย 7) ความรับผิดชอบ 8) ความสามัคคี 9) ความเสียสละ 10) ความเมตตากรุณา 11) ความกตัญญูกตเวที 12) ความยุติธรรม และ 13) ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี จริยธรรมที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยแต่ละระดับชั้นมีไม่เท่ากัน และแต่ละด้านก็มีความถี่ไม่เท่ากันด้วย บทอาขยานที่มีจริยธรรมมากที่สุด คือบทอาขยานภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีจริยธรรมปรากฏอยู่ 9 ด้าน และความถี่ที่ปรากฏก็มากที่สุด คือมีความถี่ 13 บทอาขยานที่มีจริยธรรมน้อยที่สุด คือบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีจริยธรรมปรากฏอยู่ 3 ด้าน และความถี่ที่ปรากฏก็น้อยที่สุด คือมีความถี่ 3

ส่วนกลวิธีนำเสนอในบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาพบว่า ใช้กลวิธีการนำเสนอแบบตรงไปตรงมามากกว่าการนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความในอัตราส่วน 2 : 1 บทอาขยานทั้งหมดนำเสนอในรูปแบบของบทร้อยกรอง และรูปแบบของบทร้อยกรองที่ใช้มากที่สุดคือกลอนสุภาพ รองลงมาคือกาพย์ยานี และที่น้อยที่สุดคือร้อยกรองแบบโบราณกับกาพย์ห่อโคลง

THAI PRIMARY RECITATIONS : MORAL QUALITIES AND PRESENTATION STRATEGIES

AN ABSTRACT

BY

MISS KRITSANA KHONGTHON

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University

May 2005

Kritsana Khongthon. (2005). *Thai Primary Recitations : Moral Qualities and Presentation Strategies*. Master's project. M.Ed. (Thai). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Associate Professor Phaiboon Duangchan.

The study aimed to analyse morals and presentation strategies in the recitations for the first to sixth grades. The research method was document study. The data were 25 recitations interpolated in the Thai textbooks and in the supplementary recitations for primary schools assigned by the Ministry of Education. The analysis was based on 13 moral criteria from the character reinforcement subject group in the primary curriculum stipulated by the Ministry of Education in 1978 (Revised 1990). Two presentation strategies analysed were explicit and implicit moral teaching. The research results were presented in a descriptive manner.

The results showed that the recitations incorporated all 13 moral criteria desirable to inculcate in and reinforce on the students. Those moral qualities were knowledge enthusiasm, diligence, patience, economy, honesty, disciplines, responsibility, unity, sacrifice, generosity, gratitude, justice, culture and tradition abiding. The amount of morals presented in each grade was unequal. The frequency of each moral teaching was also unequal. The recitations for the fifth grade had the highest number of moral qualities –nine-- in 13 recitations, which was the highest number of recitations. The recitations for the second grade incorporated only three, which was the lowest number of moral qualities. They also had the least number of recitations - three.

The explicit presentation strategy was used more than the implicit one at the ratio of 2:1. All recitations were presented in the form of verse. The most used verse was klon pad (the eight-syllable four-line rhyme verse) and gaapyanee (the eleven-word, non-definite rhyme and rhythm gavya) respectively. The least used verse was rai boran (the ancient narrative verse) and gaap-haw-klong (the tone-rhyme verse embedded in the non-definite rhyme and rhythm verse) respectively.

บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา : ลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอ

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวกฤษณา คงทน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง บทอาชยานภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา : ลักษณะทางจริยธรรมและ
กลวิธีนำเสนอ ของกฤษณา คงทน ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ไพบุลย์ ดวงจันทร์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ไพบุลย์ ดวงจันทร์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์พิมพ์ภาภรณ์ บุญประเสริฐ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
(รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ไพบุลย์ ดวงจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีตลอดมา ในการจัดทำสารนิพนธ์นี้ทุกขั้นตอน และยังเป็น แบบอย่างปฐนียบุคคลอันทรงคุณค่าด้านวิชาการและมีเมตตาธรรมทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ ประสบการณ์ และมองเห็นคุณค่าของงานสารนิพนธ์เพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์ และอาจารย์พิมพารณีย์ บุญประเสริฐ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้แนวคิด และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์แก่งานวิจัยนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยได้นำความรู้มาสร้างสรรค้งานสารนิพนธ์นี้ได้สำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณ บาทหลวงวิศิษฐ์ วิเศษเธียรกุลอธิการและคณะครูโรงเรียนปัญจทรัพย์ ทุกท่านที่ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยเสมอมา

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ และน้องที่ช่วยเหลือและคอยเป็น กำลังใจให้ผู้วิจัยอย่างดีเยี่ยมมาโดยตลอด จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

กฤษณา คงทน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
นิยามศัพท์.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
คำนิยามศัพท์.....	5
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม.....	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีนำเสนอ.....	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีนำเสนอ.....	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีนำเสนอ.....	13
3 วิเคราะห์ลักษณะจริยธรรมในบทอาชยานภาษาไทย.....	17
บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1.....	17
บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 2.....	19
บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 3.....	22
บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 4.....	25
บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5.....	29
บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 วิเคราะห์กลวิธีนำเสนอในบทความภาษาไทย.....	39
การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา.....	39
การนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ.....	50
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	56
สรุปผลการศึกษา.....	56
อภิปรายผลการศึกษา.....	60
ข้อเสนอแนะ.....	63
บรรณานุกรม.....	65
ภาคผนวก.....	70
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	90

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....	19
2 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	22
3 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	25
4 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	29
5 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	33
6 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	38
7 แสดงการกระจายและความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	58
8 แสดงจำนวนบทร้อยกรองรูปแบบฉันทลักษณ์ที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	62

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

คำว่า “อาชยาน” เป็นคำที่ออกเสียงได้ 2 อย่าง คือออกเสียงว่า อา-ชะ-ยาน หรือ อา-ชะ-หยาน ก็ได้ และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 1360) ได้ให้นิยามคำ “อาชยาน” ไว้ว่า “บทท่องจำ การเล่า การบอก การสวด เรื่อง นิทาน” สำหรับบทอาชยานที่นักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาท่องจำกันนั้น เป็นบทอาชยานที่กระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษา หรือครู เป็นผู้กำหนด โดยเลือกสรรจากบทร้อยกรองในบทเรียนของแต่ละระดับที่ถือว่าไพเราะ ให้คติ ข้อคิดในการเล่าเรียนหรือดำเนินชีวิตประจำวัน บทอาชยานอาจเป็นบทที่นักเรียนเลือกท่องจำโดยอิสระโดยความเห็นชอบของครู หรือของคณะกรรมการผู้เกี่ยวข้องก็ได้ ซึ่งเป็นบทที่มีความยาก - ง่าย สั้น - ยาวตามความเหมาะสมของนักเรียนแต่ละวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : คำนำ) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการท่องบทอาชยานของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาว่า การท่องอาชยานในระยะแรก (พ.ศ.2477 - 2478) เป็นการท่องจำบทร้อยกรองที่ถือว่าไพเราะซึ่งตัดตอนมาจากหนังสือวรรณคดี โดยนำมาให้นักเรียนท่องประมาณ 3 - 4 หน้า และมีการท่องบทอาชยานติดต่อกันเรื่อยมา การท่องบทอาชยานจะใช้เวลาก่อนเลิกเรียนตอนเย็นเล็กน้อย และให้นักเรียนท่องพร้อม ๆ กันทั้งห้อง แต่เมื่อมีการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 จนถึงหลักสูตรฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533 ในหลักสูตรทุกหลักสูตรที่กล่าวมานั้น ไม่ได้ระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับการให้ท่องบทอาชยาน จึงเป็นสาเหตุให้การท่องบทอาชยานเริ่มจางหายไปจากสถานศึกษาบางแห่ง จนถึงปี พ.ศ. 2538 ได้มีการกำหนดให้ท่องบทอาชยานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ก็ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายกำหนดให้มีการท่องบทอาชยานอย่างจริงจังในสถานศึกษาตั้งแต่วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา

บทอาชยานภาษาไทยเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาประกาศให้ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2542 ซึ่งเห็นชอบให้นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาท่องบทอาชยานภาษาไทย โดยคณะกรรมการคัดเลือกบทอาชยานภาษาไทยสำหรับนักเรียนในสมัยที่นายสมศักดิ์ ปรีศนันท์กุล เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ให้

ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย จึงแบ่งบทอาขยานที่กำหนดให้ท่องจำออกเป็น 3 ประเภท คือบทอาขยานบทหลัก บทอาขยานบทรอง และบทอาขยานบทเลือกอิสระ

บทอาขยานบทหลัก หมายถึง บทอาขยานที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดให้นักเรียนท่องจำ เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วประเทศ โดยให้ท่องจำทุกชั้น ทุกภาคเรียน

บทอาขยานบทรอง หมายถึง บทอาขยานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาให้ครูผู้สอนหรือสถานศึกษาเป็นผู้คัดเลือกให้นักเรียนท่องจำเสริมจากบทอาขยานบทหลักที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และเป็นบทร้อยกรองที่มีลักษณะตรงตามเกณฑ์การคัดเลือกบทอาขยาน หรือเป็นบทร้อยกรองที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก คำวชอ ผญา เพลงร้องเรือ และบทกวีร่วมสมัยที่มีคุณค่า เป็นต้น โดยกำหนดให้ท่องจำภาคเรียนละ 1 บทเป็นอย่างน้อย

บทอาขยานบทเลือกอิสระ หมายถึง บทอาขยานที่นักเรียนแต่ละคนชื่นชอบ เลือกรวมมาท่องเองด้วยความสมัครใจ โดยความเห็นชอบของครูผู้สอนหรือสถานศึกษา อาจเป็นบทร้อยกรองที่มีผู้แต่งขึ้นหรือผู้ปกครองเป็นผู้แต่งขึ้นก็ได้ และสามารถบอกเหตุผลที่เลือกบทร้อยกรองนั้น ๆ มาท่องจำเป็นบทอาขยานของตนเอง

ในการท่องบทอาขยาน ครูมักจะกำหนดให้นักเรียนท่องอยู่เสมอ ท่องให้จำจนขึ้นใจ เพราะบทอาขยานมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยหล่อหลอมกลมกล่อมกล่าให้เด็กเป็นคนดี เนื่องจากบทอาขยานเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการถ่ายทอดปลูกฝังจริยธรรม คติธรรม ความรู้ความคิดที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนในการดำรงชีวิตที่ดำรงเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การท่องบทอาขยานจึงไม่ใช่เป็นการท่องแบบนกแก้วนกขุนทอง แต่เป็นการท่องเพื่อให้เกิดการจำ การรับรู้ เกิดทักษะทางภาษาไทยอย่างแม่นยำและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับจิตวิทยาการสอน ดังที่มาลินี จุฑะระพ (2537 : 149 - 150) กล่าวไว้ว่า ความจำ (Cognitive Domain) เป็นกระบวนการที่สมองสามารถเก็บสะสมสิ่งที่รับรู้ไว้และสามารถนำออกมาใช้เมื่อถึงภาวะจำเป็น วิธีการจำได้มี 2 วิธี คือการเห็นบ่อย ๆ (Over Learning) และการทบทวนเป็นระยะ ๆ (Periodic Review) และปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2534 : 55) ก็กล่าวไว้ทำนองเดียวกันว่าการฝึกหัด การกระทำซ้ำบ่อย ๆ จะเกิดการเรียนรู้ที่คงทน คือต้องใช้ ต้องกระทำบ่อย ๆ จึงจะเกิดการเรียนรู้ได้ นอกจากนี้ วิธนา วิสเพ็ญ (ม.ป.ป. : 55) ยังได้กล่าวถึงความจำของเด็กว่า เด็กโดยมากมีความจำดี แต่เมื่อถึงวัยรุ่นความจำจะลดลง ต้องอาศัยการท่องจำ การท่องบ่น และการกระทำซ้ำจึงจะจำได้ดีขึ้น ดังนั้น การท่องบทอาขยานจึงเป็นการตอกย้ำจริยธรรม คติธรรม และข้อคิดที่เป็นประโยชน์ให้แก่เด็กที่แม่นยำและยั่งยืน

นอกจากนี้การท่องบทอาขยานยังเป็นการเสริมสร้างให้เด็กเกิดความซาบซึ้ง เห็นความงดงามของภาษา เห็นคุณค่าของภาษาและวรรณคดีไทยที่เป็นเอกลักษณ์ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ ที่ควรค่าแก่การรักษาและสืบสานให้คงอยู่ตลอดไป อีกทั้งการท่องบทอาขยานภาษาไทยนี้เป็นการฝึก

วิธีหนึ่งที่ได้เกิดจตุรรูปแบบทางฉันทลักษณ์ที่มีบทประพันธ์หลายรูปแบบ เช่น กลอนสี่ กลอนหก กลอนสุภาพ กาพย์ยานี กาพย์ฉบัง กาพย์สุรางคนางค์ และโคลงสี่สุภาพ เป็นต้น

ความสำคัญของการทออบทอาชยานดังกล่าวมานี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2541 : 97 - 100) ที่ทรงประทานความเห็นเกี่ยวกับบทอาชยานหรือบทท่องจำดังที่อัญเชิญมาไว้ว่า

ท่องจำนี้ดี สมัยนี้มีการพูดกันไว้ว่าไม่ควรให้เด็กท่องจำเป็นนกแก้วนกขุนทอง บางครั้งก็ทำตามความคิดนี้มากเกินไปเด็กก็จะไม่ท่องอะไรเลย ไม่มีข้อมูล การท่องจำนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญ นักการศึกษาหลายท่านพยายามให้ยกเลิกการท่องจำ โดยกล่าวว่าเป็นการปิดกั้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่ข้าพเจ้าเกิดความสงสัยว่าถ้าไม่มีข้อมูลจะเอาอะไรเป็นพื้นฐานความคิด ซึ่งการท่องจำบทกวีทำให้ได้ศัพท์มาแต่งของตนเอง บางอย่างคิดติดอยู่ในสมองแล้วก็ทำให้ได้คิดลึกซึ้งขึ้นเพราะไม่ต้องการข้อมูลอีก นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกความจำ ฝึกสมาธิไม่ให้ฟุ้งซ่าน

จากความสำคัญของบทอาชยานภาษาไทยดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจและประสงค์จะศึกษาวิเคราะห์ลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอจริยธรรมในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยคาดว่าจะมีประโยชน์ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อให้เห็นลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้เห็นลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปใช้เป็นสื่อ หรือเป็นเครื่องชี้แนะแนวทางในการถ่ายทอดและปลูกฝังจริยธรรมที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เด็กและเยาวชนดำเนินชีวิตที่ดีงาม อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกสรรบทอาชยาน และการแต่งบทหรือยกทรงต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีการนำเสนอที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา (ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6) จำนวน 25 บท ซึ่งเป็นบทอาชยานบทหลักจำนวน 15 บท และบทอาชยานบทรองที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาให้จำนวน 10 บท คือ

บทอาชยานบทหลักจำนวน 15 บท มีดังนี้

1. แมวเหมียวแยกเขี้ยวยิงฟัน	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. รักเมืองไทย	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
3. ไก่แจ้	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
4. รักษาป่า	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
5. เด็กน้อย	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
6. วิชาหนาเจ้า	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
7. ปากเป็นเอก เลขเป็นโท	
หนังสือเป็นตรี ชั่วดีเป็นตรา	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
8. พฤษภกาสร	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
9. สยามานุสสติ	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
10. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
11. วิชาเหมือนสินค้า	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
12. ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
13. ผู้ชนะ	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
14. เป็นมนุษย์หรือเป็นคน	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
15. โคลงโลกนิติ	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทอาชยานบทรองจำนวน 10 บท มีดังนี้

1. ฝนตกแดดออก	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. มาลี	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
3. ไทยรวมกำลังตั้งมั่น (พระร่วง)	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. กาเหว่า	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
5. เพลงชาติ	เป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

6. ปากโตเกินปมมีความรู้	เป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
7. หนึ่งเวลาเกิน	เป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
8. เจ้าดวงมาลา	เป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
9. เพลงยาวเจ้าอิศรญาณ	เป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
10. อย่างนั่งใกล้ถุงเงินค่า	เป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิเคราะห์ลักษณะทางจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์จริยธรรมในบทอาขยานภาษาไทยที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาให้ โดยใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

กลวิธีนำเสนอ หมายถึง ลักษณะวิธีการถ่ายทอดเรื่องราวความคิดของผู้แต่งไปยังผู้อ่าน
 จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่ดีงามซึ่งเกิดการเรียนรู้ ที่แสดงออกทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์ลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอในบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งเอกสารที่ให้ความรู้พื้นฐาน และเอกสารที่เป็นหลักในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย

2. การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้บทอาขยานภาษาไทยจำนวน 25 บท คือ บทอาขยาน บทหลักจำนวน 15 บท และบทอาขยานบทรองจำนวน 10 บท

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ลักษณะทางจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา - ครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยอาศัยหลักเกณฑ์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

3.2 การวิเคราะห์กลวิธีนำเสนอในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยอาศัยเกณฑ์การนำเสนอแบบตรงไปตรงมาและนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ ของสายทิพย์ นุกุลกิจ (2534 : 107)

4. การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์ลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอที่ปรากฏในบทความภาษาไทยระดับประถมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ประเภท คือเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม กับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีนำเสนอ

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

จริยธรรม (Morality) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางและมีการกล่าวถึงไว้มาก ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะที่เห็นว่าสำคัญ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 291) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรม คือธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

พุทธทาสภิกขุ (2521 : 3) ให้ความหมายของคำจริยธรรมตรงกับคำว่า Ethics ในภาษาอังกฤษ ซึ่งหมายถึงความประพฤติที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ

ประภาศรี สีหอำไพ (2535 : 24 - 28) ได้กล่าวถึงจริยธรรมว่า เป็นคำที่ตรงกับคำว่า Ethos ในภาษากรีก แปลว่าลักษณะนิสัยที่สามารถตัดสินคุณค่าได้ตามความหมายของความดี ความงาม ความสุข และจริยธรรมหมายถึงความประพฤติตามค่านิยมที่พึงประสงค์โดยใช้จริยศาสตร์ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณค่า ซึ่งสามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดดีควรกระทำ และสิ่งใดชั่วควรละเว้น ทำให้ตัดสินคุณค่าของการปฏิบัติตนในแนวทางที่พึงตามความดีระดับต่าง ๆ ได้

ภิญโญ สาร (2522 : 53) กนก จันทร์ขจร (2525 : 8) และเสฐียรพงษ์ วรรณปก (2537 : 15) ได้ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม ไว้คล้ายกัน คือคุณความดีที่ควรประพฤติ ความประพฤติที่ถูกต้องตามลักษณะของพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ มีบุคลิกลักษณะอุปนิสัยพฤติกรรมดี มีศีลธรรมตามความต้องการและความจำเป็นของประเทศชาติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันต์จานึก (2520 : 6) ได้กล่าวว่า จริยธรรมมีความหมายกว้างครอบคลุมถึงระเบียบสังคม กฎศีลธรรมตามศาสนา และค่านิยมของคนในกลุ่มสังคมเดียวกัน และคำว่าจริยธรรมยังอธิบายถึงการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม โดยมีสิ่งที่เกี่ยวข้อง 3 ประการ คือ ตัวเราเอง ผู้อื่น และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้อื่น

ศาสตราจารย์ บัณฑิต (2526 : 18 - 20) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ 2 ลักษณะ คือ จริยธรรมในความหมายแคบ หมายถึง คุณธรรมและศีลธรรม จริยธรรมในความหมายกว้าง หมายถึง คุณธรรม ศีลธรรม และรวมเอาค่านิยมที่จำเป็นอื่น ๆ ไว้อีกด้วย ซึ่งอาจจะอยู่ในระดับที่ลดหลั่นไปจากระดับของคุณธรรมและศีลธรรม ค่านิยมที่จำเป็นดังกล่าวนี้ ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย อุดมการณ์ วินัย มารยาท เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้ว่า จริยธรรมคือค่านิยมในระดับต่าง ๆ ซึ่งสังคมและบุคคลจะต้องยึดมั่นถือมั่น และจริยธรรมนี้ย่อมจะนำสันติสุขมาให้แก่บุคคลและสังคมได้ตามควรแก่กรณี

จากความหมายของจริยธรรมที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า จริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมาก แต่พอจะสรุปอย่างสั้น ๆ ได้ว่า จริยธรรม คือพฤติกรรมที่ดีงาม เป็นที่ยอมรับตามค่านิยมของสังคม และจริยธรรมนี้เป็นคุณลักษณะของพลเมืองที่มีคุณภาพตามความต้องการและความจำเป็นของประเทศชาติ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2523 :1-2) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของพลเมืองที่ประเทศชาติต้องการว่าควรมีคุณลักษณะ 10 ประการ คือ

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม
3. ขยัน ประหยัด และยึดมั่นในสัมมาชีพ
4. สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
5. รู้จักริเริ่ม วิจัย และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักและเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
7. มีพลานามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักพึ่งตนเองและมีอุดมคติ
9. มีความภาคภูมิใจ รู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และรักษาทรัพย์ของชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญ และสามัคคี

ส่วนในรายงานการประชุมทางวิชาการที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 22-27 มกราคม 2523 ณ จังหวัดอุบลราชธานี (2532 : 22) ได้กำหนดคุณลักษณะของจริยธรรมที่พึงประสงค์ไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อ หมายถึงความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันด้วยความพากเพียรและความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ได้ดีขึ้น
2. ความซื่อสัตย์ หมายถึงการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม การตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

3. ความมีเหตุผล หมายถึงความสามารถใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ การรู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจโดยไม่ผูกอารมณ์และความยึดมั่นของตนเองที่มี อยู่เดิมซึ่งอาจผิดได้

4. ความกตัญญูกตเวที หมายถึงการรู้บุญคุณตอบแทนคุณต่อผู้อื่น

5. การรักษาระเบียบวินัย หมายถึงการควบคุมความประพฤติให้ถูกต้องเหมาะสมกับจรรยา มารยาท ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม

6. ความเสียสละ หมายถึงการละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย ด้วยกำลังทรัพย์ ด้วยกำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตนเองด้วย

7. ความสามัคคี หมายถึงความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันร่วมมือกันกระทำการ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

8. การประหยัด หมายถึงการใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุดไม่ยอม ให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งรู้จักระมัดระวังรู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะ พอควร

9. ความยุติธรรม หมายถึงการปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรงสอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล ไม่มีความลำเอียง

10. ความอุตสาหะ หมายถึงความพยายามเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน

11. ความเมตตากรุณา

- เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข

- กรุณา หมายถึง ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2533 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหัวข้อจริยธรรมไว้ในวิชาจริยศึกษา ซึ่งเป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มเสริมสร้างลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไว้ 13 ประการ ดังนี้

1. ความใฝ่รู้

2. ความขยัน

3. ความอดทน

4. ความประหยัด

5. ความซื่อสัตย์สุจริต

6. ความมีระเบียบวินัย

7. ความรับผิดชอบ

8. ความสามัคคี

9. ความเสียสละ
10. ความเมตตากรุณา
11. ความกตัญญูทเวท
12. ความยุติธรรม
13. ความเป็นผู้มีวิถนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าโครงสร้างของคุณลักษณะทางจริยธรรมที่พึงประสงค์มีหลากหลาย แต่ก็คล้าย ๆ กัน เพื่อความเหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นการวิจัยลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอ ในบทความภาษาไทยระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มเสริมสร้างลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ดังกล่าวนั้นเป็นกรอบในการวิเคราะห์

2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมที่ผู้วิจัยเห็นว่าเกี่ยวข้องสำคัญกับการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้ ประทิน อภินหสมิต (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)” โดยได้วิเคราะห์เนื้อหาจริยธรรม จากคู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น หนังสือเรียน คู่มือครูจำนวน 31 เล่ม พบว่ามีคุณลักษณะทางจริยธรรมที่ปรากฏร่วมกันคือความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความใฝ่รู้ การรู้จักสามัคคี ความเป็นผู้มีวิถนธรรม และความมัธยัสถ์ ส่วนคุณลักษณะทางจริยธรรมที่ไม่ปรากฏในเอกสารหลักสูตร คู่มือหลักสูตร และคู่มือครู คือความกตัญญูทเวท ความยุติธรรม ความมีสัมมาคารวะ การส่งเสริมคนให้ทำความดี และความกล้าหาญทางจริยธรรม

รัชนี ศิริชัย (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา “จริยธรรมที่เด็กได้รับจากหนังสือแบบเรียนภาษาไทย และหนังสือการ์ตูน กรณีศึกษานักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสมฤดีสมุทรสาคร” โดยการวิเคราะห์ลักษณะและวิธีถ่ายทอดความหมายจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยและหนังสือการ์ตูนพบว่า วิธีถ่ายทอดความหมายจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยมากที่สุดคือการถ่ายทอดในบทบรรยาย ส่วนหนังสือการ์ตูนใช้รูปภาพและคำบรรยายมากที่สุด ซึ่งภาพและคำบรรยายสามารถแยกแยะบุคลิกภาพที่เสริมจริยธรรมได้เด่นชัดมากขึ้น หนังสือแบบเรียนภาษาไทย ปรากฏจริยธรรม 2 ประเภท คือจริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ ความกตัญญู การคบมิตร ความรักเพื่อน ความประหยัด ความขยันหมั่นเพียร และความมีสติปัญญา ส่วนพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับจริยธรรมที่ควรส่งเสริมคือความอกตัญญู ส่วนหนังสือการ์ตูนปรากฏจริยธรรม 2 ประเภทเช่นกัน คือจริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ ความกตัญญู ความรักเพื่อน ความกล้าหาญ ความมีน้ำใจต่อกัน ความขยันหมั่นเพียร

ความรับผิดชอบ และความมีสติปัญญา ส่วนพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับจริยธรรมที่ควรส่งเสริม ได้แก่ การประทุษร้ายต่อร่างกายและชีวิต การหลงอำนาจ และลามกอนาจาร

รุ่งฤดี ภูมศรี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์บทบาทอ่านในหนังสือเรียนภาษาไทย หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2523) ในฐานะวรรณกรรมเด็ก” พบว่าให้คุณค่าและสาระมากมาย ได้แก่ ด้านจริยธรรม การศึกษา การบำรุ้งศิลปวัฒนธรรม การรักษาสีงแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้เด็กมีนิสัยที่พึงประสงค์ มีเจตคติที่ดี ทั้งยังช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตให้เด็กเป็นคนดีในสังคม โดยเฉพาะสังคมทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก และมีสิ่งเร้าที่จะทำให้เด็กขาดจริยธรรม

อัจฉริยา แยมยิ้ม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาผลการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หลังการทดลองสูงเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยได้ใช้สื่อตามแนวการสอนของกรมวิชาการ จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชัชฌวงค์ ศรีสุข (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย” โดยเปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 285 คนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมนักเรียนหญิงมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เป็นรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นนักเรียนหญิงโดยรวมมีความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนชายมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. นักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยรวมเป็นรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน มากกว่านักเรียนชาย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิจิตรา สุภากร (2523 : 75 - 83) ได้ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในด้านคุณธรรมเฉพาะที่พิมพ์เป็นภาษาไทยระหว่างปี พ.ศ. 2520 – 2522” จำนวน 103 เรื่องแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ นิทานชาวบ้าน 38 เล่ม วรรณกรรมปัจจุบัน 40 เล่ม วรรณกรรมประเภทร้อยกรอง 25 เล่ม ผล

การศึกษาพบว่า คุณธรรมด้านมารยาทและนิสัยส่วนบุคคล ความเมตตากรุณา และหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นคุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือสามประเภทมากที่สุด คุณธรรมที่ปรากฏน้อยที่สุดในหนังสือสามประเภทคือ คุณธรรมด้านความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่วคุณธรรมในด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ระพีพร นาสสมหมาย (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์คุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ” ผลการศึกษาพบว่า คุณธรรม จริยธรรมที่พบมากที่สุดคือ ความคิด พิจารณาไตร่ตรอง ส่วนคุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏน้อยที่สุดคือ ความสงบเสงี่ยม

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีนำเสนอ

2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีนำเสนอ

เนื่องจากกลวิธีนำเสนอยังไม่มีผู้ใดให้คำจำกัดความที่ชัดเจนนัก โดยทั่วไปกลวิธีนำเสนอจะอยู่ในขอบเขตของกลวิธีในการประพันธ์ ซึ่งเอกสารที่เกี่ยวข้องที่กล่าวถึงในที่นี้ มีดังนี้

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2534 : 108) ได้กล่าวว่า กลวิธีนำเสนอในการประพันธ์หรือทรงของผู้แตงนำมาใช้ เพื่อช่วยให้งานมีคุณค่าน่าสนใจหรือชวนให้ผู้อ่านอยากติดตามอ่าน มีดังนี้

1. เสนอแบบตรงไปตรงมา ทำให้ผู้อ่านจับความได้ง่าย
2. เสนอแบบให้ผู้อ่านตีความจากสัญลักษณ์ หรือความเปรียบ
3. เสนอด้วยวิธีซ้ำคำหรือซ้ำความ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน เพื่อเร้าความคิดหรือเรื่องราว

ให้ดูโดดเด่นเป็นเอกภาพ

4. เสนอด้วยวิธีการใช้ภาพพจน์เหนือจริง เพื่อสร้างความแปลกใหม่และดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

5. เสนอด้วยวิธีการแสดงให้เห็นอาการเคลื่อนไหวทางกายและทางอารมณ์ คือความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงไปเปลี่ยนมาของตัวละคร เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้นย่อมมีอารมณ์แปรเปลี่ยนไปตามความนึกคิดและสภาวะแวดล้อม

สุวณีย์ มกราพันธ์ (2525 : 162) กล่าวถึงกลวิธีการนำเสนอ ดังนี้

1. แสดงความหมายตรงไปตรงมา สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ
 - 1.1 เกี่ยวกับอารมณ์ส่วนตัว เช่นความรัก ธรรมชาติ คน ฯลฯ
 - 1.2 เกี่ยวกับปัญหาจากภายนอก เช่น การถูกบีบบังคับจิตใจ การสร้างความหดหู่ ฯลฯ
2. การใช้สัญลักษณ์
3. เนื้อหาเร้าให้คิด

4. เน้นความคิดแบบสัญนิยม คือยึดความสมจริง อาจเป็นการสื่อปัญหาหรือความเป็นไปของสิ่งแวดล้อม หรือความเป็นไปของโลกในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

พรสุข บุญสุภา และธรมณี เพชรคุปต์. (2518 : 25 - 27) กล่าวว่า กลวิธีการแต่งของกวีจะต้องพิจารณาประเด็นต่อไปนี้เป็นพื้นฐานสำคัญ

1. Diction หมายถึงการเลือกใช้คำและวิธีการให้ความหมายต่อคำศัพท์เหล่านั้น มี 2 ประการคือ

1.1 Denotation หมายถึงการใช้คำตามความหมายโดยตรงในพจนานุกรม

1.2 Connotation หมายถึงการใส่ความหมายพิเศษในคำศัพท์นั้น นอกเหนือจากความหมายในพจนานุกรม

2. Imagery หมายถึงภาพพจน์ที่ทำให้ผู้อ่านสร้างขึ้นขณะอ่านคำบรรยายของนักเขียน นักเขียนแต่ละคนมีวิธีสร้างภาพพจน์ต่างกันไป แบ่งได้ดังนี้

2.1 Literal Images คือวิธีการที่นักเขียนบรรยายเพื่อให้อ่านสามารถสร้างภาพพจน์ได้ตามความหมายในคำบรรยายโดยตรงด้วยวิธีการเลือกคำศัพท์ที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกด้านประสาทสัมผัสทั้งห้าคือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส

2.2 Figurative Images คือการใช้คำบรรยายเปรียบเทียบในเชิงอุปมาอุปไมย เพื่อให้อ่านเกิดภาพพจน์ ผู้อ่านอาจไม่เข้าใจภาพพจน์ได้ทันที ต้องแปลความหมายตามศัพท์โดยตรงแล้วไปเชื่อมโยงกับสิ่งอื่น ๆ ผู้อ่านจึงเกิดความเข้าใจ วิธีสร้างภาพพจน์มีหลายแบบ เช่น Simile Metaphor หรือ Symbol

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีนำเสนอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากลวิธีนำเสนอมีอยู่มาก เฉพาะที่เห็นว่าเกี่ยวข้องสำคัญมีดังต่อไปนี้

ประเมิน เชียงเถียร (2522 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์” พบว่าการสร้างสรรค์วรรณกรรมของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์มีพื้นฐานมาจากสิ่งต่าง ๆ คือประสบการณ์และการศึกษาธรรมะ ทำให้ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์มีความไพเราะงดงามทางด้านรูปแบบฉันทลักษณ์ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ได้แต่งคำประพันธ์ดำเนินตามรูปแบบฉันทลักษณ์ของกวีโบราณอย่างเคร่งครัด ส่วนด้านท่วงทำนองการแต่งเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์มีการเลือกใช้คำได้อย่างไพเราะและมีการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ การพรรณนาประกอบด้วยโวหารอุปมาอุปไมยและการใช้สัญลักษณ์

สุขกมล รัตนสุภา (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาบาทรอยกรองของศิวกานท์ ปทุมสูติ” พบว่าบาทรอยกรองของศิวกานท์ ปทุมสูติได้นำรูปแบบการประพันธ์ที่มีมาแต่โบราณมาใช้ในการแต่งรอยกรองโดยใช้ทั้งรูปแบบของโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย และเพลงพื้นบ้าน อีกทั้งศิวกานท์ ปทุมสูติได้สร้างสรรค์บาทรอยกรองรูปแบบใหม่โดยประยุกต์จากรูปแบบชั้นลัทธิเดิม ส่วนด้านกลวิธีการประพันธ์ศิวกานท์ ปทุมสูติเลือกใช้คำและโวหารที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่เด่นทั้งด้านเสียง ด้านความหมาย และกลวิธีการนำเสนอ ซึ่งส่วนมากเป็นการนำเสนอแนวคิดแบบเปรียบเทียบเชิงสัญลักษณ์ รองลงมาเป็นการนำเสนอแบบตรงไปตรงมา และการนำเสนอแนวคิดแบบสร้างสถานการณ์ ซึ่งจะเป็นแนวคิดเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง การปกครอง และการแสดงความคิดเห็น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ โดยได้แนะนำหนทางในการแก้ปัญหาเพื่อความสุขสงบของสังคมไว้ด้วย

วีณา ต่างใจ (2546 : 74 - 93) ได้ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์บาทรอยกรองที่ได้รับรางวัล ‘การประชันกลอนสดประเภทประชาชน’ ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ระหว่างปี พ.ศ. 2535 – 2544” ผลการศึกษาพบว่า ด้านกลวิธีนำเสนอมี 2 รูปแบบ คือ

1. การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา แบ่งได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้
 - 1.1 การกล่าวเชิงพรรณนา
 - 1.2 การกล่าวเชิงสั่งสอน
 - 1.3 การกล่าวเชิงประชดประชัน
 - 1.4 การกล่าวเชิงเชิญชวน
 - 1.5 การกล่าวเชิงตำหนิ
2. การนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้
 - 2.1 การพรรณนาความโดยใช้โวหารเปรียบเทียบ
 - 2.2 การสร้างสถานการณ์สมมุติ

ผลการศึกษาของ วีณา ต่างใจยังพบว่า การนำเสนอแบบตรงไปตรงมามีปริมาณมากที่สุด รองลงมาเป็นการนำเสนอแบบตีความโดยใช้โวหารภาพพจน์ เปรียบเทียบกับเนื้อเรื่องที่น่าสนใจ

กฤษฎา พุ่มเกิด และคณะ (2542 : 63 - 64) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็ก.” ผลการศึกษาพบว่า หนังสือเด็กมีคุณธรรม 29 ประการ ด้านที่ปรากฏมากที่สุดคือคุณธรรมด้านความเมตตากรุณาและด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ส่วนคุณธรรมที่ปรากฏน้อยสุดคือด้านมารยาทและนิสัยส่วนบุคคล ในด้านกลวิธีนำเสนอคุณธรรมพบว่า มีการเสนอคุณธรรมโดยผ่านการตั้งชื่อเรื่องทั้งในทางตรงและทางอ้อม ผ่านการเล่าเรื่องโดยการบรรยายพฤติกรรมของตัวละคร

และผ่านการสร้างบทสนทนา กลวิธีเหล่านี้ผู้เขียนมุ่งเสนอคุณธรรมแก่เด็กโดยผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและคุณธรรมต่าง ๆ ไปด้วย

ชูศักดิ์ ศุภรนนท์. (2533). ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์หีบห่อยกรองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก และเยาวชน จากวารสารในช่วงปี พ.ศ. 2528 – 2530” ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดในการพัฒนาเด็ก ตามลำดับสำคัญ คือ การให้ความรักความอบอุ่น การให้ความสำคัญ การเสนอปัญหาความอดอยาก ยากจน การแก้ปัญหา การจัดการศึกษา การเสนอปัญหาการว่างงาน และความต้องการความร่วมมือ ร่วมใจจากบุคคลทุกฝ่าย ด้านกลวิธีนำเสนอแนวคิดพบว่า ส่วนมากเป็นการนำเสนอแนวคิดแบบตรงไปตรงมา รองลงมาเป็นการนำเสนอแบบเปรียบเทียบ และการนำเสนอแนวคิดแบบการสร้างสถานการณ์มีน้อย ในด้านวรรณศิลป์พบว่า มีการสรรคำใช้ที่ตีพอสสมควร มีความเหมาะสมกับเนื้อหา ซึ่งส่วนมากใช้คำที่มีความหมายตรง และต้องการเสนอแนวคิดมากกว่าความไพเราะ

เพ็ญพักตร์ สูงสุมาลย์. (2544 : 153 - 155). ได้ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์หีบห่อยกรองของไพโรรินทร์ ขาวงาม” โดยวิเคราะห์ด้านรูปแบบ กลวิธีในการนำเสนอ และทัศนคติที่ปรากฏในวรรณกรรม ผลการศึกษา พบว่า ไพโรรินทร์ ขาวงามใช้รูปแบบฉันทลักษณ์มาตรฐานอย่างเคร่งครัด บางเนื้อหาใช้แบบเพลงพื้นบ้าน หรือรูปแบบผสมผสานเพื่อความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอแนวคิดโดยการเล่าให้ผู้อ่านรับทราบ ใช้ตัวละครสนทนากันเพื่อแสดงทัศนคติที่ปรากฏเป็นทัศนคติเกี่ยวกับสังคมและชีวิตเป็นส่วนใหญ่ โดยสะท้อน ภาพสังคมและยุคสมัยตามความเป็นจริง

เบญจวรรณ สุขวัฒน์ (2545 : 175) ได้ศึกษาเรื่อง “หีบห่อยกรองของแรคำ ประโดยคำ ; การศึกษาเชิงวิเคราะห์” ผลการศึกษาพบว่า งานหีบห่อยกรองของแรคำ ประโดยคำมีการใช้รูปแบบฉันทลักษณ์โบราณ ฉันทลักษณ์ที่นำมาใช้ในบทหีบห่อยกรองมีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องของบทหีบห่อยกรอง ในด้านท่วงทำนองการแต่ง มีการใช้คำ การใช้โวหาร สัญลักษณ์ ซึ่งการใช้ถ้อยคำเหมาะสมกับเนื้อหาของบทหีบห่อยกรอง ส่วนในด้านความคิดและกลวิธีนำเสนอ แรคำใช้การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา การนำเสนอโดยใช้สัญลักษณ์หรือ ความเปรียบเทียบ การนำเสนอแบบซ้ำคำหรือซ้ำความ และการนำเสนอด้วยวิธีการแสดงอาการเคลื่อนไหวทางกาย หรือทางอารมณ์ การนำเสนอช่วยให้การดำเนินเรื่องในการถ่ายทอดบทหีบห่อยกรองมีความน่าสนใจและ ชวนให้ติดตาม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอดังกล่าวข้างต้นช่วยให้ผู้วิจัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอเป็นอันมาก ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับ ประถมศึกษาครั้งนี้

บทที่ 3

วิเคราะห์ลักษณะทางจริยธรรมในบทอาชยานภาษาไทย ระดับประถมศึกษา

บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมหนังสือเรียนภาษาไทย ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้นักเรียนท่องจำในสถานศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเนื้อหาได้สอดแทรกจริยธรรมอันจะเป็นแนวทางในการปลูกฝังจริยธรรม ให้แก่นักเรียนในการปฏิบัติทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา มีจำนวนทั้งหมด 25 บท มีในหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 บท ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 บท ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 บท ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 บท ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 บท และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 บท บทอาชยานภาษาไทยดังกล่าวนี้ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์จริยธรรม ดังต่อไปนี้

3.1 บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวน 3 บท เป็นบทอาชยานบทหลักจำนวน 2 บท และบทอาชยานบทรองจำนวน 1 บท ได้แก่ 1) แมวเหมียวแยกเขี้ยวยิงฟัน 2) รักเมืองไทย 3) ผนตก แดดออก บทอาชยานดังกล่าวมีจริยธรรมสอดแทรกอยู่ ดังต่อไปนี้

3.1.1 บทอาชยานบทหลักเรื่อง “แมวเหมียวแยกเขี้ยวยิงฟัน” สอดแทรกอยู่ในหนังสือเรียน ภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เล่ม 1 หน้า 112 ว่า

“แมวเอ๋ยแมวเหมียว

รูปร่างประเปรี้ยวเป็นนักหนา

ร้องเรียกเหมียวเหมียวเดี๋ยวก็มา

เคล้าแข้งเคล้าขาน่าเอ็นดู

รู้จักเอารักเข้าต่อตั้ง

ค้าค้าข้านั่งระวังหนู

ควรนับว่ามันกตัญญู

พอดูอย่างไว้ใส่ใจเลย”

บทอาชยานบทหลักบทนี้ พบว่าสอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความรักต่อสัตว์ โดยยกตัวอย่างแมว ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงไว้ในบ้านที่มีพฤติกรรมน่ารักน่าเอ็นดู ช่างประจบประแจง และ

รักเจ้าของ ดังข้อความที่ว่า **เกล้าแข่งเกล้าขาน่าเอ็นดู รู้จักเอารักเข้าต่อตั้ง** นอกจากนี้แมวยังทำหน้าที่คอยเฝ้าระวังไม่ให้หนูเข้ามารบกวนภายในบ้าน ดังข้อความที่ว่า **คำคำข้านั่งระวังหนู** พฤติกรรมเช่นนี้นับได้ว่ามีความกตัญญูตเวทีต่อผู้มีพระคุณ คนเราจึงควรดูไว้เป็นแบบอย่างและเห็นความสำคัญต่อความกตัญญูตเวที

3.1.2 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “รักเมืองไทย” สอดแทรกอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เล่ม 2 หน้า 111 ว่า

“คนไทยนี้ดี	เป็นพี่เป็นน้อง
เมืองไทยเมืองทอง	เป็นของคนไทย
คนไทยเข้มแข็ง	ร่วมแรงร่วมใจ
รักชาติยิ่งใหญ่	ไทยสามัคคี
ธงไทยไตรรงค์	เป็นธงสามสี
ทั้งสามสิ่งนี้	เป็นที่บูชา
สีแดงคือชาติ	สีขาวศาสนา
น้ำเงินงามตา	พระมหากษัตริย์ไทย
เรารักเพื่อนบ้าน	ไม่รานรุกรใคร
เมื่อยามมีภัย	ร่วมใจป้องกัน
เรารักท้องถิ่น	ทำกินแบ่งปัน
ถิ่นไทยเรานั้น	ช่วยกันดูแล”

บทอาขยานบทหลักบทนี้ พบว่าสอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความสามัคคี จากข้อความที่ว่า **...ร่วมแรงร่วมใจ รักชาติยิ่งใหญ่ ไทยสามัคคี** ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความเป็นผู้มีวิถัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

3.1.3 บทอาขยานบทรองเรื่อง “ฝนตก แดดออก” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐาน ภาษา ประถมศึกษาปีที่ 1

“ฝนตกแดดออก	นกกระจอกแปลกใจ
โผผินบินไป	ไม่รู้หนทาง
ไปพบมะพร้าว	นกหนาวครวญคราง
พื้มะพร้าวใจกว้าง	ขอพักสักวัน

ฝนตกแดดออก	นกกระจอกพักผ่อน
พอลายเหนียวอ่อน	บินจรผายผัน
ขอใบใจพื้มะพร้าว	ถึงคราวช่วยกัน
น้ำใจผูกพัน	“ไม่ลืมบุญคุณ”

บทอาขยานบทรองบทนี้ พบว่าสอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตากรุณา ดังข้อความที่ว่า **พื้มะพร้าวใจกว้าง ขอพักสักวัน** และยังสอนให้นักเรียนมีความกตัญญู กตเวทิต่อผู้มีพระคุณ ดังข้อความที่ว่า **น้ำใจผูกพัน ไม่ลืมบุญคุณ**

จากการวิเคราะห์จริยธรรมในบทร้อยกรองที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์ได้สอดแทรกจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่ามีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ข้อที่	จริยธรรม	ความถี่	ลำดับ
1	ความไม่รู้	-	-
2	ความขยัน	-	-
3	ความอดทน	-	-
4	ความประหยัด	-	-
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	-	-
6	ความมีระเบียบวินัย	-	-
7	ความรับผิดชอบ	-	-
8	ความสามัคคี	1	2
9	ความเสียสละ	-	-
10	ความเมตตากรุณา	1	2
11	ความกตัญญูกตเวที	2	1
12	ความยุติธรรม	-	-
13	ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี	-	-

จากตารางแสดงว่า จริยธรรมที่ปรากฏลำดับที่ 1 คือ ความกตัญญูกตเวที มีความถี่ 2 ลำดับที่ 2 คือความสามัคคีและความกตัญญูกตเวที มีความถี่ 1

จากการวิเคราะห์บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นอกจากจะมีจริยธรรมที่กำหนดไว้เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังพบว่าได้มีจริยธรรมด้านอื่น ๆ สอดแทรกไว้ด้วยคือ ความรัก การเชื่อฟัง คำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

3.2 บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 2

บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 2 มีจำนวน 3 บท เป็นบทอาชยานบทหลัก จำนวน 2 บท และบทอาชยานบทรองจำนวน 1 บท ได้แก่ 1) ไก่แจ้ 2) รักษาป่า 3) มาลี (เงาะป่า) บทอาชยานดังกล่าวนี้มีจริยธรรมสอดแทรกอยู่ ดังต่อไปนี้

3.2.1 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “ไก่แจ้” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เล่ม 1 (หน้าท้ายเล่มหนังสือ)

“ ไก่เฒ่าไก่แจ้
ถึงยามขันขันแซ่กระชั้นเสียง
โก่งคอเรียวร้องซ้องสำเนียง
ฟังเพียงบรรเลงวังเวงดัง
ถ้าตัวเราเหล่านี้หมั่นนึก
ถึงคุณครูผู้ฝึกสอนสั่ง
ไม่มากนักสักวันละสองครั้ง”

บทอาขยานบทหลักบทนี้ พบว่าสอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความขยันและความรับผิดชอบ ดังข้อความที่ว่า **ถ้าตัวเราเหล่านี้หมั่นนึก ถึงคุณครูผู้ฝึกสอนสั่ง ไม่มากนักสักวันละสองครั้ง คงตั้งแต่สุขทุกวันเอย**

3.2.2 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “รักษาป่า” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เล่ม 2 หน้า 123 ว่า

“นกเอยนกน้อยน้อย	บินล่องลอยเป็นสุขเสรี
ชนขาวราวสำลี	อากาศดีไม่มีภัย
ทุกทิศเจ้าเที่ยวท่อง	ฟ้าสีทองอันสดใส
มีป่าพาสุขใจ	มีต้นไม้มีลำธาร
ผู้คนไม่มีโรค	นับเป็นโชคสุขสำราญ
อากาศไร้พิษสาร	สัตว์ขึ้นบานดินชื่นใจ
คนสัตว์ได้พึ่งป่า	มารักษาป่าไม้ไทย
สิ้นป่าเหมือนสิ้นใจ	ช่วยปลูกใหม่ไว้ทดแทน”

บทอาขยานบทหลักบทนี้ พบว่าเนื้อความโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความรักในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพึ่งพาอาศัยกัน และการรู้จักคุณค่าของทรัพยากร

3.2.3 บทอาขยานบททองเรื่อง “มาลี” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ว่า

“มาลี	ดอกดั่งสีบานเย็นเห็นหรือไม่
ผีเสื้อร่อนว่อนอยู่ดูวิไล	งามกระไรหนอผีเสื้อช่างเหลืองาม
กินอะไรเกิดที่ไหนผีเสื้อเอ๋ย	อย่าปิดเลยตอบต่อที่ข้อถาม
น้องจะได้ไปเกิดไปกินตาม	ให้อร่ามเหมือนผีเสื้อเหลือสวยเอ๋ย”

บทอาขยานบททองบทนี้ พบว่าเนื้อความโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนมี
ความรักในธรรมชาติและความเมตตากรุณา

จริยธรรมในบทอาขยานที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เมื่อพิจารณา
ตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่ามีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ข้อที่	จริยธรรม	ความถี่	ลำดับ
1	ความใฝ่รู้	-	-
2	ความขยัน	1	2
3	ความอดทน	-	-
4	ความประหยัด	-	-
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	-	-
6	ความมีระเบียบวินัย	-	-
7	ความรับผิดชอบ	1	2
8	ความสามัคคี	-	-
9	ความเสียสละ	-	-
10	ความเมตตากรุณา	2	1
11	ความกตัญญูกตเวที	-	-
12	ความยุติธรรม	-	-
13	ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี	-	-

จากตารางแสดงว่า จริยธรรมที่ปรากฏ ลำดับที่ 1 คือ ความเมตตากรุณา มีความถี่ 2 ลำดับที่ 2 คือ ความขยันและความรับผิดชอบ มีความถี่ 1

จากการวิเคราะห์บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นอกจากจะมีจริยธรรมที่กำหนดไว้เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังพบว่าได้มีจริยธรรมด้านอื่น ๆ สอดแทรกไว้ด้วยคือ ความรักในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรู้จักคุณค่าของทรัพยากร และการพึ่งพาอาศัยกัน

3.3 บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 3

บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 3 บท เป็นบทอาชยานบทหลักจำนวน 2 บท และบทอาชยานบทรองจำนวน 1 บท ได้แก่ 1) เด็กน้อย 2) วิชาหนาเจ้า 3) ไทยรวมกำลังตั้งมั่น (พระร่วง) บทอาชยานดังกล่าวนี้มีจริยธรรมสอดแทรกอยู่ ดังต่อไปนี้

3.3.1 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “เด็กน้อย” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 1 หน้า 13 ว่า

“เด็กเอ๋ยเด็กน้อย
ความรู้เรายังด้อยเร่งศึกษา
เมื่อเต็มใหญ่เราจะได้มีวิชา
เป็นเครื่องหาเลี้ยงชีพสำหรับตน
ได้ประโยชน์หลายสถานเพราะการเรียน
จงพากเพียรไปเกิดจะเกิดผล
ถึงลำบากตรากตรำก็จำทน
เกิดเป็นคนควรหมั่นขยันเอ๋ย”

บทอาขยานบทหลักบทนี้ พบว่าสอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความใฝ่รู้ โดย
กล่าวว่า **ความรู้เรายังด้อยเร่งศึกษา เมื่อเต็มใหญ่เราจะได้มีวิชา** ซึ่งชี้ให้เด็กเห็นความสำคัญ
ของการศึกษาเล่าเรียน อันจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อชีวิต และเพื่อให้มีวิชาความรู้ไว้ใช้เป็นเครื่องมือใน
การประกอบอาชีพเลี้ยงตนเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จึงสอนให้นักเรียนอดทน ขยันหมั่นเพียร ดังข้อความ
ที่ว่า **เกิดเป็นคนควรหมั่นขยันเอ๋ย**

3.3.2 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “วิชาหนาเจ้า” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐาน
ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 2 หน้า 96

เกิดมาเป็นคน	หนังสือเป็นต้น
วิชาหนาเจ้า	ถ้ามันไม่รู้
อดสู้อยเขา	เพื่อนฝูงเยาะเย้ย
ว่าเง่าว่าโง่	
กลางคนเกิดมา	ไม่รู้วิชา
เคอะอยู่จนโต	ไปเป็นข้าเขา
เพราะเง่าเพราะโง่	บ้างเป็นคนโง่
เที่ยวขอก็มี	
ถ้ารู้วิชา	ประเสริฐหนักหนา
ชูหน้าราศี	จะไปแห่งใด
มีคนปรานี	ยากไร้ไม่มี
สวัสดิ์มงคล	

บทอาชยานบทหลักบทนี้ พบว่าเนื้อความทั้งหมดได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความใฝ่รู้ และความขยัน

3.3.3 บทอาชยานบทรองเรื่อง “ไทยรวมกำลังตั้งมั่น”(พระร่วง) สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ว่า

“ไทยรวมกำลังตั้งมั่น
จะสามารถป้องกันชนแข็ง
ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มีแรง
มายุทธ์แย่งก็จะปลาทไป
ขอแต่เพียงไทยเราอย่าผลาญญาติ
ร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่
ไทยอย่ามุ่งร้ายทำลายไทย
จงพร้อมใจพร้อมกำลังระวังเมือง
ให้นานาภาษาเขานิยม
ชมเกียรติยศฟูเฟื่อง
ช่วยกันบำรุงความรุ่งเรือง
ให้ชื่อไทยกระเดื่องทั่วโลก
ช่วยกันเต็มใจใฝ่ผดุง
บำรุงทั้งชาติศาสนา
ให้อยู่จนสิ้นดินฟ้า
วัฒนาเถิดไทย ไชโย”

บทอาชยานบทรองบทนี้ พบว่าเนื้อความโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความรักชาติ ความรับผิดชอบ และความสามัคคี

จริยธรรมในบทอาชยานบทรองที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่ามีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ข้อที่	จริยธรรม	ความถี่	ลำดับ
1	ความใฝ่รู้	2	1
2	ความขยัน	2	1
3	ความอดทน	-	-
4	ความประหยัด	-	-
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	-	-
6	ความมีระเบียบวินัย	-	-
7	ความรับผิดชอบ	1	2
8	ความสามัคคี	1	2
9	ความเสียสละ	-	-
10	ความเมตตากรุณา	-	-
11	ความกตัญญูกตเวที	-	-
12	ความยุติธรรม	-	-
13	ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี	-	-

จากตารางแสดงว่า จริยธรรมที่ปรากฏลำดับที่ 1 คือ ความใฝ่รู้และความขยัน มีความถี่ 2 ลำดับที่ 2 คือ ความรับผิดชอบและความสามัคคี มีความถี่ 1

จากการวิเคราะห์บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมปีที่ 3 นอกจากจะมีจริยธรรมที่กำหนดไว้เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังพบว่าได้มีจริยธรรมด้านอื่น ๆ สอดแทรกไว้ด้วย คือ ความรักชาติ

3.4 บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 4

บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 5 บท เป็นบทอาชยานบทหลักจำนวน 3 บท และบทอาชยานบทรองจำนวน 2 บท ได้แก่ 1) ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ข้าวดีเป็นตรา 2) พฤษภกาสร 3) สยามานุสสติ 4) กาเหว่า 5) เพลงชาติ บทอาชยานดังกล่าวนี้มีจริยธรรมสอดแทรกอยู่ดังต่อไปนี้

3.4.1 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วดีเป็นตรา” สอดแทรกอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 หน้า 221 ว่า

“ปากเป็นเอกเหมือนเสมกมนตรีให้คนเชื่อ	ฉลาดเหลือวาจาปรีชาฉาน
จะกล่าวถ้อยร้อยคำไม่รำคาญ	เป็นรากฐานเกิดตนพันลำเค็ญ
เลขเป็นโทโบราณท่านสั่งสอน	เร่งสั่งวรเวียไว้ใช้ว่าเล่น
การคำนวณควรชำนาญคุณหารเป็น	ช่วยให้เด่นดีนักหนารู้ท่าคน
หนังสือเป็นตรีวิชาปัญญาเลิศ	เรียนไปเกิดรู้ไว้ไม่ไร้ผล
ยามยากแสนแค้นคับไม่อัปจน	ได้เลี้ยงตนด้วยวิชาหาทรัพย์ทวี
ชั่วดีเป็นตราประทับไว้กับโลก	ยามวิโยคชีพยับล้มร้างหนี
ที่ศูนย์แท้ก็แต่ตัวส่วนชั่วดี	คงเป็นที่ลือทั่วชั่วฟ้าดิน”

บทอาขยานบทหลักบทนี้ พบว่าสอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการรู้จักพูดจา การรู้จักเลือกใช้คำพูดที่ดี ดังข้อความที่ว่า **ปากเป็นเอกเหมือนเสมกมนตรีให้คนเชื่อ ฉลาดเหลือวาจา ปรีชาฉาน จะกล่าวถ้อยร้อยคำไม่รำคาญ เป็นรากฐานเกิดตนพันลำเค็ญ** และยังสอนให้นักเรียนมีความใฝ่รู้ ดังข้อความที่ว่า **เลขเป็นโทโบราณท่านสั่งสอน เร่งสั่งวรเวียไว้ใช้ว่าเล่น การคำนวณควรชำนาญคุณหารเป็น ช่วยให้เด่นดีนักหนารู้ท่าคน หนังสือเป็นตรีวิชาปัญญาเลิศ เรียนไปเกิดรู้ไว้ไม่ไร้ผล ยามยากแสนแค้นคับไม่อัปจน ได้เลี้ยงตนด้วยวิชาหาทรัพย์ทวี** นอกจากนี้ยังสอนให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว ดังข้อความที่ว่า **ชั่วดีเป็นตราประทับไว้กับโลก ยามวิโยคชีพยับล้มร้างหนี ที่ศูนย์แท้ก็แต่ตัวส่วนชั่วดี คงเป็นที่ลือทั่วชั่วฟ้าดิน**

3.4.2 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “พฤษภาทศมาส” สอดแทรกอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 หน้า 58 ว่า

“พฤษภาทศมาส	อิกกุญชรอันปลดปลง
โททนต์เส่งคง	สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย	มลายสิ้นทั้งอินทรีย
สถิตทั่วแต่ชั่วดี	ประดับไว้ในโลกา”

บทอาขยานบทหลักบทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนทำความดี ละเว้นความชั่ว และความไม่ประมาท

3.4.3 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “สยามานุสสติ” สอดแทรกอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 หน้า 116 ว่า

“ใครรานใครรุกด้าว	แดนไทย
ไทยรบจนสุดใจ	ชาติดิน
เสียเนื้อเลือดหลังไหล	ยอมสละ ลิ่นแล
เสียชีพไปเสียสิ้น	ชื่อกองเกียรติงาม
หากสยามยังอยู่ยั้ง	ยืนยง
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ ได้ฤา
เราก็เหมือนมอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย”

บทอาขยานบทหลักบทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความรักชาติและความเสียสละ

3.4.4 บทอาขยานบทรองเรื่อง “กาเหว่า” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 หน้า 160 ว่า

“เจ้านกกาเหว่าเอ๋ย	ไซ้ไว้ให้แม่กาฟัก
แม่กาก็หลงรัก	คิดว่าลูกในอุทร
คาบเอาข้าวมาเพื่อ	ไปคาบเอาเหยื่อมาบ่อน
ถนอมไว้ในรังนอน	ซ่อนเหยื่อมาให้กิน
ปีกเจ้ายังอ่อนคลอแคล	ท้อแท้จะสอนบิน
แม่กาพาไปกิน	ที่ปากน้ำพระคงคา
ตีนเจ้าเหยียบสาหร่าย	ปากก็ใช้หาปลา
กินกุ้งแลกินกั้ง	กินหอยกระพังแมงดา
กินแล้วก็โผมา	จับที่ต้นหว้าโพธิ์ทอง
ยังมีนายพราน	เที่ยวเยี่ยมเยียมมองมอง
ยกปืนขึ้นส่อง	จ้องเอาแม่กาดำ
ตัวหนึ่งว่าจะตัม	อีกตัวหนึ่งว่าจะยำ
กินนางแม่กาดำ	ค่าวันนี้คุณแม่่า”

บทอาขยานบทของบทนี้ พบว่าสอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความรักและความเมตตากรุณาต่อสัตว์ โดยยกตัวอย่างความรักความผูกพันของแม่ก่าที่มีต่อลูกของนกกาเหว่า แม้ว่าจะไม่ใช่ลูกของตนแต่ก็เลี้ยงดูลูกนกกาเหว่า หาอาหารมาป้อน และพาไปสอนบินให้รู้จักหากิน ดังข้อความที่ว่า **แม่ก่าก็หลงรัก...ไปคาบเอาเหยื่อมาป้อน...และท้อแท้จะสอนบิน** นอกจากนี้ยังเห็นถึงพฤติกรรมของแม่ก่าที่แสดงถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูก ดังนั้น คนเราจึงควรมีความกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ

3.4.5 บทอาขยานบทของเรื่อง “เพลงชาติ” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐาน ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ว่า

“ธงชาติไทยไกวกวัดสะบัดปลิว	แลรั้วรั้วสลบงามเป็นสามสี
ผ้าฝืนน้อยบางเบาเพียงเท่านั้น	แต่เป็นที่รวมชีวิตและจิตใจ
ชนรุ่นเยาว์ยืนเรียงระเบียบแถว	ดวงตาแน่วนิ่งตรงจงใส
‘ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย’	ฟังคราวใดเลือดช่านพลาณทั้งทรวง
ฝืนแผ่นดินถิ่นนี้ที่พำนัก	เราแสนรักและแสนจะແหนหวง
แผ่นดินไทยไทยต้องครองทั้งปวง	ชีพไม่ล่วงใครอย่าล้ำมาย่ำยี
เธอร้องเพลงชาติไทยมั่นใจเหลือ	พลีชีพเพื่อชาติที่รักทรงศักดิ์ศรี
เพลงกระหึ่มก้องฟ้าก้องธาตรี	แม้ไพร่ได้ฟังยังถอนใจ
แต่สิ่งหนึ่งซึ่งไทยร่ำวใจเหลือ	คือเลือดเนื้อเป็นหนอนคอยบ่อนได้
บ้างหากินบนน้ำตาประชาไทย	บ้างฝักใฝ่ลัทธิชั่วช้ากั้วเกรง
ทุกวันนี้ศึกไกลยังไม่ห่าง	แต่หวันทรวงศึกใกล้ไล่ข่มเหง
ถ้าคนไทยหันมาฆ่ากันเอง	จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง”

บทอาขยานบทของบทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความรักชาติ ความกล้าหาญ และความสามัคคี

จริยธรรมในบทร้อยกรองที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตร ประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่ามีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ข้อที่	จริยธรรม	ความถี่	ลำดับ
1	ความใฝ่รู้	1	1
2	ความขยัน	-	-
3	ความอดทน	-	-
4	ความประหยัด	-	-
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	-	-
6	ความมีระเบียบวินัย	-	-
7	ความรับผิดชอบ	1	1
8	ความสามัคคี	-	-
9	ความเสียสละ	-	-
10	ความเมตตากรุณา	1	1
11	ความกตัญญูกตเวที	1	1
12	ความยุติธรรม	-	-
13	ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี	-	-

จากตารางแสดงว่า จริยธรรมที่ปรากฏคือ ความใฝ่รู้ ความสามัคคี ความเมตตากรุณา และความกตัญญูกตเวที ซึ่งปรากฏความถี่ 1 เท่ากัน

จากการวิเคราะห์บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นอกจากจะมีจริยธรรมที่กำหนดไว้เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังพบว่าได้มีจริยธรรมด้านอื่น ๆ สอดแทรกไว้ด้วย คือ การรู้จักพูดจา การทำความดีละเว้นความชั่ว ความไม่ประมาท ความรักชาติ ความรักของแม่ที่มีต่อลูก ความกล้าหาญ และความเสียสละ

3.5 บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5

บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 5 บท เป็นบทอาชยานบทหลักจำนวน 3 บท และบทอาชยานบทรองจำนวน 2 บท ได้แก่ 1) ตนเป็นที่พึ่งแก่ตน 2) วิชาเหมือนนลินค้า 3) ผู้รู้ดี

เป็นผู้เจริญ 4) ปากใดเกินभीมีความรู้ 5) หนึ่งเวลาเกิน บทอาขยานดังกล่าวนี้มีจริยธรรมสอดแทรกอยู่ดังต่อไปนี้

3.5.1 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “ตนเป็นที่พึ่งแก่ตน” สอดแทรกอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 หน้า 112 ว่า

“เราเกิดมาทั้งทีชีวิตหนึ่ง	อย่าหมายพึ่งผู้ใดให้เขาหยัน
ควรคะเนพึ่งตนทนกัดฟัน	คิดบากบั่นตั้งหน้ามานะนำ
กลกิจพณชยการงานมีเกียรติ	อย่าหยาบเหยียดพาลหาว่างานต่ำ
หรือจะขอวิชาอุตสาหกรรรม	เชิญเลือกทำตามถนัดอย่าฝัดวัน
เอาดวงใจเป็นทุนหนุนนำหน้า	เอาปัญญาเป็นแรงมุ่งแข่งขัน
เอาความเพียรเป็นยานประสานกัน	ผลจะบรรลู่สู่ประตุชัย
เงินและทองกองอยู่ประตุหน้า	คอยเปิดอ้ามือรับไม่ขับไล่
ทรัพย์ในดินสินในน้ำออกคล้ำไป	แหลมทองไทยพร้อมจะช่วยอำนวยเออย”

บทอาขยานบทหลักบทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องการพึ่งพาตนเอง ความขยัน ความอดทน การรู้จักประมาณตน และจากข้อความที่ว่า **อย่าหยาบเหยียดพาลหาว่างานต่ำ** เป็นการสอนถึงการไม่ดูถูกดูหมิ่นอาชีพที่ต่ำต้อยต่ำ

3.5.2 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “วิชาเหมือนสินค้า” สอดแทรกอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 หน้า 111 ว่า

“วิชาเหมือนสินค้า	อันมีค่าอยู่เมืองไกล
ต้องยากลำบากไป	จึงจะได้สินค้ามา
จงตั้งเอากายเจ้า	เป็นสำเภาอันโสภาค
ความเพียรเป็นโยธา	แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ
นิ้วเป็นสายระยาง	สองเท้าต่างสมอใหญ่
ปากเป็นนายงานไป	อัชฌาสัยเป็นเสปียง
สติเป็นหางเสือ	ถือท้ายเรือไว้ให้เพียง
ถือไว้อย่าให้เอียง	ตัดแล่นเฉียงข้ามคงคา
ปัญญาเป็นกล้องแก้ว	ส่องดูแถวแนวหินผา
เจ้าจงเอาหูตา	เป็นล้าดำฟังดูลม

ชี้แจงคือปลาร้าย	จะทำลายให้เรื่อจม
เอาใจเป็นปืนคม	ยิงระดมให้จมไป
จึงจะได้สินค้ำมา	คือวิชาอันพิสดาย
จงหมั่นมั่นหมายใจ	อย่าได้คร้านการวิชา”

บทอาขยานบทหลักบทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรอบคอบ ความไม่ประมาท และความใฝ่รู้

3.5.3 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐาน ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 หน้า 94 – 95 ว่า

“มวลงมนุษย์ผู้เปรี๊ยะ	ปรีชา เชี่ยวแฮ
เพราะใครใฝ่ศึกษา	สิ่งรู้
รู้จักผิดชอบหา	เหตุสอด สองนา
นี้แหละบุคคลผู้	เพียบด้วยความเจริญ
มวลงผู้ชูปรีชา	เสาะวิทยาไม่ห่างเหิน
ผิดชอบกอบไม่เกิน	รู้ดำเนินตามเหตุผล
ชื่อว่าปรีชาดี	ผิดชอบมีพิจารณียล
ผู้นั้นจักพลันดล	พิพัฒน์พันจักพรรณนา
ควรเราผู้เยาว์วัย	จงใฝ่ใจการศึกษา
อบรมบ่มวิทยา	ปรงปรีชาให้เชี่ยวชาญ
ขั้นนี้จักชี้ว่า	มีปัญญาไม่สมฐาน
ต้องหัดดัดสันดาน	กอบวิจารณ์ใช้ปัญญา”

บทอาขยานบทหลักบทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ ใฝ่รู้ และความเป็นผู้มีเหตุผล

3.5.4 บทอาขยานบทรองเรื่อง “ปากโตเกินบ่มีความรู้” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐาน ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ว่า

“ปากโตเกินบ่มีความรู้
 มักหลบหลู่คำมวนจับหาย
 มีอุบายย้อมแดงด้วยหมาก
 ปากอันนั้นนักปราชญ์นินทา
 มันเกิดมามีปากเสียเปล่า
 เหมือนปากเต่าปากกิ้งปากหอย
 ปากอันใดเฮียนธรรมผู้มาก
 บ่ลำบากฟังมวนเย็นใจ
 ปากนำไผ่เยือกเย็นคือน้ำ
 นักปราชญ์เจ้าย่อย่องว่าดี
 ปากมีศรีสูงเฮืองวิลาส
 ปากสะอาดคุณล้นบ่ซาม”

บทอาขยานบทรองบทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความใฝ่รู้ ความเป็นผู้มีวิวัฒนาการ และมีมารยาทในการพูด

3.5.4 บทอาขยานบทรองเรื่อง “อึ่งเวลากิน” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐาน ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ว่า

“อึ่งเวลากิน	จักหุงต้มตามภาษา
อย่าเคียดเตรียดมารดา	เจ้าควรมาจัดแจงทำ
หุงต้มตามท่วงที	กับนั้นนี้ปิ้งแกงยำ
หน้านวลชวนเชิญทำ	อย่างงุ่มง่ามขอเลาะไฟ
สุกสรรพลิ้นแล้วแห้ว	อย่าเขื่อนแซที่ยวค้ำไป
คุดค้ายออกให้ไว	พาพ่อแม่พี่น้องมา
ยกย้ายให้เขากิน	ครบครันสิ้นพรูพร้อมหน้า
กินแล้วเขาแคล้วมา	ถ้วนทุกหน้าเขาออกไป
งามสิ้นกินภายหลัง	แล้วร้อยชั่งกวาดครัวไฟ
ถ้วชามหม้อน้อยใหญ่	ลำดับไว้ตามอัชฌา

ครกเปื้อนและสากเปื้อน	อย่าตั้งเพรื่อตักซีกลา
บวยหวักควรรักษา	ไว้ให้ดีตามวิสัย
อย่าได้อูเบกษา	หาน้ำท่าดับพื้นไฟ
เสร็จแล้วเจ้าออกไป	ชักประตู่หับกำซับริ้ว”

บทอาขยานบทของบทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่องความมีระเบียบวินัย การเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

จริยธรรมในบทหรือกรองที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่ามีปรากฏดังตารางต่อไปนี้ ตาราง 5 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	จริยธรรม	รวม	ลำดับ
1	ความใฝ่รู้	3	1
2	ความขยัน	2	2
3	ความอดทน	2	2
4	ความประหยัด	-	-
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	-	-
6	ความมีระเบียบวินัย	1	3
7	ความรับผิดชอบ	1	3
8	ความสามัคคี	-	-
9	ความเสียสละ	-	-
10	ความเมตตากรุณา	1	3
11	ความกตัญญูกตเวที	1	3
12	ความยุติธรรม	-	-
13	ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี	2	2

จากตารางแสดงว่า จริยธรรมที่ปรากฏลำดับที่ 1 คือ ความใฝ่รู้ มีความถี่ 3 ลำดับที่ 2 คือ ความขยัน ความอดทน ความเป็นผู้มีวิวัฒนาการและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีความถี่ 2 ลำดับที่ 3 คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา และความกตัญญูทวดทวดที่มีความถี่ 1

จากการวิเคราะห์บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นอกจากจะมีจริยธรรมที่กำหนดไว้เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังพบว่าได้มีจริยธรรมด้านอื่น ๆ สอดแทรกไว้ด้วย คือ การพึ่งพาตนเอง การรู้จักประมาณตน ไม่ดูถูกดูหมิ่นอาชีพที่ต่ำต้อยต่ำ ความเป็นผู้มีเหตุผล มีมารยาทในการพูด ความรอบคอบ ความไม่ประมาท และเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่

3.6 บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6

บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 6 บท เป็นบทอาชยานบทหลักจำนวน 3 บท และบทอาชยานบทรองจำนวน 3 บท ได้แก่ 1) ผู้ชนะ 2) เป็นมนุษย์หรือเป็นคน 3) โคลงโลกนิติ 4) เพลงยาวเจ้าอิศรญาณ 5) เจ้าดวงมาลา 6) อย่างนั่งใกล้ถุงเงินค่า บทอาชยานดังกล่าวนี้มีจริยธรรมสอดแทรกอยู่ ดังต่อไปนี้

3.6.1 บทอาชยานบทหลักเรื่อง “ผู้ชนะ” สอดแทรกอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐาน ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 หน้า 81 ว่า

“เมื่อทำการสิ่งใดด้วยใจรัก	ถึงงานหนักก็เบาลงแล้วครึ่งหนึ่ง
ด้วยใจรักเป็นแรงที่เร้าเร่ง	ให้มุ่งมั่นผืนถึงซึ่งปลายทาง
เมื่อทำการสิ่งใดใจจากนั้น	ไม่ไหวหวั่นอุปสรรคเป็นขวากขวาง
ถึงเหนื่อยยากพากเพียรไม่ละวาง	งานทุกอย่างเสร็จเพราะกล้าพยายาม
เมื่อทำการสิ่งใดใจจดจ่อ	คอยเติมต่อตั้งใจไม่คิดขาม
ทำด้วยใจเป็นชีวิตคอยติดตาม	บังเกิดผลงอกงามตามต้องการ
เมื่อทำการสิ่งใดใคร่ครวญคิด	เห็นถูกผิดแก้ไขให้พ้นผ่าน
ใช้สมองตรองตรึงคิดพิจารณา	ปรากฏงานก้าวไกลไม่ล่าเคี้ยว
ความสำเร็จจะว่าใกล้ก็ไซ้ที่	จะว่าไกลฤกษ์มีอยู่ให้เห็น
ถ้าจริงใจตั้งใจไม่ย่อเยิ่น	และจะเป็นผู้ชนะตลอดกาล”

บทอาชยานบทหลักบทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนให้มีความรักในกิจการงาน ความพอใจ ความขยัน ความอดทน ความเอาใจใส่ และการรู้จักไตร่ตรอง

3.6.2 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจสูง
ซุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 หน้า 140 ว่า

“เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจสูง	เหมือนหนึ่งยุงมีดีที่แววขน
ถ้าใจต่ำเป็นได้แต่เพียงคน	ย่อมเสียที่ที่ตนได้เกิดมา
ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ	ถ้ามีใครควรเรียกมนุษย์
เพราะทำถูกพูดถูกทุกเวลา	เปรมปรีดาคืนวันสุขสันต์จริง
ใจสกปรกมีดมัวและร้อนร่ำ	ใครมีเข้าควรเรียกว่าผีสิง
เพราะพูดผิดทำผิดจิตประวิง	แต่ในสิ่งนำตัวกลัวอบาย
คิดดูเถิดถ้าใครไม่ยอมตก	จงรีบยกใจตนรีบชวนขวย
ให้ใจสูงเสียได้ก่อนตัวตาย	ก็สมหมายที่เกิดมาอย่าเชื่อนอช

บทอาขยานบทหลักบทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียน
เรื่องการทำใจให้สงบมีสมาธิ การทำความดีละเว้นความชั่ว และความไม่ประมาท

3.6.3 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “โคลงโลกนิติ” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ซุดพื้นฐาน
ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 2 หน้า 122 – 123 ว่า

“ความรู้ดูยิ่งใหญ่	สินทรัพย์
คิดค่าควรเมื่อนับ	ยิ่งไซ้
เพราะเหตุจกอยู่กับ	กายอาต มานา
ใจจกเบียดบได้	เร่งรู้เรียนเอา
เว้นวิจารณ์ว่างเว้น	สดับฟัง
เว้นที่ตามอันยัง	ไปรู้
เว้นเล่าลิขิตสั่ง -	เกตว่าง เว้นนา
เว้นตั้งกล่าวว่ามี	ปราชญ์ได้ถามี
ให้ท่านท่านจักให้	ตอบสนอง
นบท่านท่านจักปอง	นอบไหว
รักท่านท่านควรครอง	ความรัก เรานา
สามสิ่งนี้เว้นไว้	แต่ผู้ทรชน”

บทอาขยานบทหลัก 1 บทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียน
ให้มีความใฝ่รู้ ความเป็นผู้มีเหตุผล การยอมรับฟังความคิดเห็น และการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น

3.6.4 บทอาขยานบทของเรื่อง “เพลงยาวเจ้าอิศรญาณ” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่า

“เกิดเป็นคนเชิงคูให้รู้เท่า	ใจของเราไม่สอนใจใครจะสอน
อยากให้เขาเราต้องก้มประนมกร	ใครเลยหอนจะว่าตัวเป็นวัวมอ
เป็นบ้าจี้นิยมชมว่าเอก	คนโหยกเหยกักรักชาก็ปากหมอ
อันยศศักดิ์มิใช่เกล้าเฝ้าแต่พอ	ถ้าเขาขอเหมือนอย่างเกล้าให้เราค้น
บ้างโลดเล่นเด่นรำทำเป็นเจ้า	เป็นไรเขาไม่จับผิดคิดดูชั้น
ผีมันหลอกช่างผีตามทีมัน	คนเหมือนกันหลอกกันเองกลัวเกรงนัก
สูงอย่าให้สูงกว่าฐานนานไปล้ม	จะเรียนคมเรียนเถิดอย่าเปิดฝัก
คนสามขามีปัญหาหาไว้ทัก	ไปพูดขัดเขาทำไมขัดใจเขา
ใครทำตึงแล้วก็หย่อนผ่อนลงเอา	นักเลงเก่าเขาไม่หาญราญนักเลง”

บทอาขยานบทของบทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนรู้จัก สอนตนเอง รู้จักไตร่ตรอง การวางตัวให้เหมาะสม ความเชื่อมั่นในตนเอง และจากข้อความที่ว่า **คนสามขา มีปัญหาหาไว้ทัก ไปพูดขัดเขาทำไมขัดใจเขา ใครทำตึงแล้วก็หย่อนผ่อนลงเอา นักเลงเก่าเขา ไม่หาญราญนักเลง** เป็นการสอนให้รู้จักการประนีประนอม การเคารพผู้อื่น

3.6.5 บทอาขยานบทของเรื่อง “เจ้าดวงมาลา” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐาน ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่า

	“เจ้าดวงมาลา
ไปวัดด้วยข้า	ทำบุญด้วยกัน
เด็ดเจ้าวันนี้	จะไปสู่สวรรค์
ทำบุญด้วยกัน	เกิดเจ้าดวงมาลา”

บทอาขยานบทของบทนี้ พบว่าสอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนให้นักเรียนมีความเป็นผู้มีวัฒนธรรม และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ดังข้อความที่ว่า **ไปวัดด้วยข้า ทำบุญด้วยกัน** ซึ่งมีความเชื่อว่าการสวดมนต์ไหว้พระด้วยดอกไม้ของหอมแล้ว เมื่อตายไปจะได้ไปสู่สวรรค์

3.6.6 บทอาขยานบทของเรื่อง “อย่านั่งใกล้ถุงเงินคำ” สอดแทรกอยู่ในบทเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่า

“อย่านั่งไถ่ถุงเงินคำ	อย่าฟังคำคนล่าย
อย่าจ่ายเงินผิด	อย่าติดใจคนบาป
หื้อหาบไปคำ	ใครเป็นข้าหื้ออยู่ตาย
อย่าซื้อคร้านลูกขวย	กิงายแล้วอย่านอน
อย่าเคียดต่อหมู	เข้าทพญวยหมอเจ้อจาน
รู้การคิงบู้การท่าน	อย่าปานใจหมอง
อย่าตีเถียงฟ้า	อย่าเล็งม้าเถียงตาวัน
อย่าฟันพรว้าเข้าบ้าน	อย่าต้านชู้ด้วยเมียท่าน
อย่าทอดไม้จิ้มคนใด	อย่าไฟไปบู้สั่ง
อย่าโยะหมา	อย่าฆ่าเด็ก
อย่าขวกเหล็กกาปลอม	อย่าบดอมบู่เยยะการหนัก
หื้อรักพ่อแม่	หื้อมีแหหลวงหลาย”

บทอาขยานบทของบทนี้ พบว่าเนื้อหาโดยรวมได้สอดแทรกจริยธรรมที่มุ่งสอนนักเรียนในเรื่อง การเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ การเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี การรู้จักยับยั้งชั่งใจ มีวิจรรย์ญาณในการฟัง ไม่ประมาทในการจ่ายทรัพย์ ไม่คบคนชั่ว ไม่ชี้เกียจ กตัญญูต่อพ่อแม่ และห้ามในสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ ดังข้อความที่ว่า **อย่านั่งไถ่ถุงเงินคำ ..อย่าฟังคำคนล่าย ...อย่าจ่ายเงินผิด ...อย่าติดใจคนบาป ...อย่าซื้อคร้านลูกขวย ..และหื้อรักพ่อแม่** เป็นต้น

จริยธรรมในบทร้อยกรองที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่ามีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 6 แสดงความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อที่	จริยธรรม	รวม	ลำดับ
1	ความใฝ่รู้	1	1
2	ความขยัน	1	1
3	ความอดทน	1	1
4	ความประหยัด	-	-
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	-	-
6	ความมีระเบียบวินัย	-	-
7	ความรับผิดชอบ	-	-
8	ความสามัคคี	-	-
9	ความเสียสละ	-	-
10	ความเมตตากรุณา	-	-
11	ความกตัญญูกตเวที	-	-
12	ความยุติธรรม	-	-
13	ความเป็นผู้มีวินัยและปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี	1	1

จากตารางแสดงว่า จริยธรรมที่ปรากฏ คือ ความใฝ่รู้ ความขยัน ความอดทน และความเป็นผู้มีวินัยและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งปรากฏมีความถี่ 1 เท่ากัน

จากการวิเคราะห์บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นอกจากจะมีจริยธรรมที่กำหนดได้เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังพบว่าได้มีจริยธรรมด้านอื่น ๆ สอดแทรกไว้ด้วย คือ ความรักความพอใจ ในกิจการงาน ความเอาใจใส่ การรู้จักไตร่ตรอง การทำใจให้สงบมีสมาธิ การทำความดีละเว้นความชั่ว ความไม่ประมาท การประนีประนอม ความเป็นผู้มีเหตุผล การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในสังคม การสอนตนเอง และการวางตนให้เหมาะสม

บทที่ 4

วิเคราะห์กลวิธีนำเสนอในบทอาชยานภาษาไทย ระดับประถมศึกษา

กลวิธีนำเสนอ หมายถึงลักษณะวิธีการถ่ายทอดเรื่องราวความคิดของผู้แต่งไปยังผู้อ่านซึ่งมีหลายวิธี แต่ในการวิเคราะห์กลวิธีนำเสนอในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยอาศัยเกณฑ์การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา กับการนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ ของ สายทิพย์ นุกุลกิจ (2534 : 107)

จากการวิเคราะห์กลวิธีนำเสนอในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) เฉพาะที่เป็นบทอาชยานบทหลักและบทอาชยานบทรองจำนวน 25 บท โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ดังกล่าวช่วยให้ผู้วิจัยจำแนกกลวิธีในการนำเสนอความคิดด้านจริยธรรมของผู้แต่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา กับการนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ ดังนี้

4.1 การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา

การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา เป็นลักษณะการนำเสนอโดยที่ผู้แต่งได้ถ่ายทอดเรื่องราวและแสดงความคิดเห็นออกมาตรงตามจุดมุ่งหมาย ประสงค์จะเสนอสิ่งใดก็กล่าวออกมาโดยตรง จากบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6) เป็นบทอาชยานบทหลักจำนวน 15 บทและบทอาชยานบทรองจำนวน 10 บท ปราบฏกลวิธีนำเสนอในลักษณะที่กล่าวมา จำนวน 17 บท ดังนี้

4.1.1 บทอาชยานบทหลักเรื่อง “แมวเหมียวแยกเขี้ยวยิงฟัน” ซึ่งเป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“แมวเอ๋ยแมวเหมียว

รูปร่างประเปรียวเป็นนักหนา

ร้องเรียกเหมียวเหมียวเดี๋ยวก็มา

เคล้าแข้งเคล้าขาน่าเอ็นดู

รู้จักเอารักเข้าต่อตั้ง

คำคำข้านั่งระวังหนู

ควรนับว่ามันกตัญญู

พอดูอย่างไว้ใส่ใจเอ๋ย”

จากบทอาชยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ทำให้ผู้อ่านเห็นรูปร่างลักษณะและพฤติกรรมของแมว มุ่งเน้นให้ตระหนักและเห็นคุณค่าของความรัก ความกตัญญูรู้คุณและตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ โดยเห็นได้จากพฤติกรรมของแมวที่ชอบประจบประแจงเคล้าเคลียแสดงความรักต่อเจ้าของ ทำหน้าที่ของตน คือการจับหนูเพื่อเป็นการทำงานตอบแทน นับได้ว่าเป็นความกตัญญูซึ่งถือเป็นจริยธรรมอันดีงามที่ควรปลูกฝังแก่นักเรียน เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

4.1.2 บทอาชยานบทหลักเรื่อง “รักเมืองไทย” ซึ่งเป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“คนไทยนี้ดี	เป็นพี่เป็นน้อง
เมืองไทยเมืองทอง	เป็นของคนไทย
คนไทยเข้มแข็ง	ร่วมแรงร่วมใจ
รักชาติยิ่งใหญ่	ไทยสามัคคี
ธงไทยไตรรงค์	เป็นธงสามสี
ทั้งสามสิ่งนี้	เป็นที่บูชา
สีแดงคือชาติ	สีขาวศาสนา
น้ำเงินงามตา	พระมหากษัตริย์ไทย
เรารักเพื่อนบ้าน	ไม่รานรุกรใคร
เมื่อยามมีภัย	ร่วมใจป้องกัน
เรารักท้องถิ่น	ทำกินแบ่งปัน
ถิ่นไทยเรานั้น	ช่วยกันดูแล”

จากบทอาชยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งนำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ซึ่งสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าเกิดเป็นคนไทยต้องมีความสามัคคีรักใคร่ปรองดองกัน รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งต้องร่วมใจกันปกป้องผืนแผ่นดินไทย จากเรื่องนี้เห็นได้ว่าความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังแก่นักเรียนเพื่อสร้างจิตสำนึกอันดีในการที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคตต่อไป

4.1.3 บทอาชยานบทรองเรื่อง “ฝนตก แดดออก” ซึ่งเป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“ฝนตกแดดออก	นกกระจอกแปลกใจ
โผผินบินไป	ไม่รู้หนทาง
ไปพบมะพร้าว	นกหนาวครวญคราง
พื้มะพร้าวใจกว้าง	ขอพักสักวัน
ฝนตกแดดออก	นกกระจอกพักผ่อน
พอลายเหนื่อยอ่อน	บินจรผายผัน
ขอบใจพื้มะพร้าว	ถึงคราวช่วยกัน
น้ำใจผูกพัน	ไม่ลืมบุญคุณ”

จากบทอาขยานบทรองข้างต้น พบว่าผู้แต่งนำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ผู้แต่งใช้กลวิธีสมมุติให้นกกระจอกพูดจากับต้นมะพร้าวขอที่พักพิงเพื่อหลบฝน ก่อนจะจากไปก็ขอบใจต้นมะพร้าวที่ให้ที่พักพิง เป็นการสื่อให้นักเรียนเห็นถึงความเมตตาากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูรู้คุณ จัดเป็นจริยธรรมที่นักเรียนควรยึดมั่นและถือปฏิบัติ เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางสำหรับดำเนินชีวิตที่ทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

4.1 4 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “ไก่แจ้” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“ไก่เคยไก่แจ้
 โกงคอเรือยร้องซ้องสำเนียง
 ฟังเพียงบรรเลงวังเวงดัง
 ถ้าตัวเราเหล่านี้หมั่นนึก
 ถึงคุณครูผู้ฝึกสอนสั่ง
 ไม่มากนักสักวันละสองครั้ง
 คงตั้งแต่สุขทุกวันเอ๋ย”

จากบทอาขยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยยกไก่แจ้มาเป็นสื่อนำเสนอว่าชั้นเสียงไพเราะราวเสียงเพลงบรรเลงทำให้ผู้ที่ได้ยินรู้สึกชื่นชม ถ้านักเรียนรู้จักฟังคำสั่งสอนของครูเหมือนกับที่รู้จักฟังเสียงอันไพเราะของไก่แจ้ แม้เพียงนึกถึงคำสอนของครูแค่วันละ 2 ครั้งก็จะทำให้ได้ข้อคิดที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

4.1.5 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “เด็กน้อย” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“เด็กเอ๋ยเด็กน้อย
 ความรู้เรายังด้อยเร่งศึกษา
 เมื่อเต็มใหญ่เราจะได้มีวิชา
 เป็นเครื่องหาเลี้ยงชีพสำหรับตน
 ได้ประโยชน์หลายสถานเพราะการเรียน
 จงพากเพียรไปเกิดจะเกิดผล
 ถึงลำบากตรากตรำก็จำทน
 เกิดเป็นคนควรหมั่นขยันเอ๋ย”

จากบทอาขยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยเป็นสื่อกลางให้เด็กรู้บทบาทหน้าที่ของตน คือการศึกษาหาความรู้ใส่ตนเมื่อเยาว์วัย ต้องอดทน ขยันหมั่นเพียร ศึกษาเล่าเรียนให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดสติปัญญาสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพที่ดีในอนาคต ทั้งมุ่งเน้นให้เด็กตระหนักและเห็นความสำคัญของการศึกษาเล่าเรียนว่าเป็นสิ่งสำคัญและเป็นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต

4.1.6 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “วิชาหนาเจ้า” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“เกิดมาเป็นคน	หนังสือเป็นต้น
วิชาหนาเจ้า	ถ้ามันไม่รู้
อดสู้อยเขา	เพื่อนฝูงเยาะเย้ย
ว่าเง่าว่าโง่	
กลางคนเกิดมา	ไม่รู้วิชา
เคอะอยู่จนโต	ไปเป็นข้าเขา
เพราะเง่าเพราะโง่	บ้างเป็นคนโง่
เที่ยวขอก็มี	
ถ้ารู้วิชา	ประเสริฐหนักหนา
ชูหน้าราศี	จะไปแห่งใด
มีคนปรานี	ยากไร้ไม่มี
สวัสดิ์มงคล”	

จากบทอาชยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยกล่าวว่า คนเราเกิดมาต้องขยันเรียนหนังสือ จะส่งผลให้เป็นคนฉลาดรู้เท่าทันคน ส่งผลให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งผู้แต่งมุ่งเน้นให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนและเห็นคุณค่าของการศึกษาเล่าเรียนว่า การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน การประกอบอาชีพในอนาคตเพื่อจะได้มีชีวิตที่ดี มีแต่คนรักใคร่ชื่นชม

4.1.7 บทอาชยานบทรองเรื่อง “ไทยรวมกำลังตั้งมั่น (พระร่วง)” ซึ่งเป็นบทอาชยานสำหรับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“ไทยรวมกำลังตั้งมั่น
จะสามารถป้องกันชนแข็ง
ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มีแรง
มายุทธ์แย่งก็จะปลาดไป
ขอแต่เพียงไทยเราอย่าผลาญญาติ
ร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่
ไทยอย่ามุ่งร้ายทำลายไทย
จงพร้อมใจพร้อมกำลังระวังเมือง
ให้นานาภาษาเขานิยม
ชมเกียรติยศฟูเฟื่อง
ช่วยกันบำรุงความรุ่งเรือง
ให้ชื่อไทยกระเดื่องทั่วโลก
ช่วยกันเต็มใจใฝ่ผดุง
บำรุงทั้งชาติศาสนา
ให้อยู่จนสิ้นดินฟ้า
วัฒนาเถิดไทย ไชโย”

จากบทอาชยานบทรองข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยชี้ให้เห็นว่าคนไทยต้องมีความสามัคคี ร่วมใจร่วมแรงกันในการปกป้องประเทศชาติให้พ้นภัยจากศัตรู ทั้งมุ่งเน้นให้เห็นถึงพลังความรัก ความสามัคคีของบุคคลในชาติที่มีอำนาจมากกว่าสิ่งอื่นใด พลังดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดความเจริญ หน้าที่ของคนไทยต้องรักและหวงแหนในสถาบันชาติ ศาสนา ดำรงความเป็นชาติไทย ให้เจริญก้าวหน้า เพื่อประกาศให้นานาอารยประเทศได้รู้จักยกย่องสรรเสริญชาติไทยของเราตราบนาน

4.1.8 บทอาขยานบทรองเรื่อง “เพลงชาติ” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“ธงชาติไทยไกวกวัดสะบัดพลิ้ว	แลรั้วรั้วสลับังามเป็นสามสี
ผ้าฝืนน้อยบางเบาเพียงเท่านั้น	แต่เป็นที่รวมชีวิตและจิตใจ
ชนรุ่นเยาว์ยืนเรียงระเบียบแถว	ดวงตาแน่วนิ่งตรงธงไสว
‘ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย’	ฟังกราวใดเลือดช่านพล่านทั้งทรวง
ฝืนแผ่นดินถิ่นนี้ที่พำนัก	เราแสนรักและแสนจะແหนหวง
แผ่นดินไทยไทยต้องครองทั้งปวง	ชีพไม่ล่วงไครอย่าล้ำมาย่ำยี
เธอร้องเพลงชาติไทยมุ่นใจเหลือ	พลีชีพเพื่อชาติที่รักทรงศักดิ์ศรี
เพลงกระหึ่มก้องฟ้าก้องธาตรี	แม้ไพร่ได้ฟังยังถอนใจ
แต่สิ่งหนึ่งซึ่งไทยรั้วใจเหลือ	คือเลือดเนื้อเป็นหนอนคอบบ่อนไส้
บ้างหากินบนน้ำตาประชาไทย	บ้างฝักใฝ่ลัทธิช้วนากลัวเกรง
ทุกวันนี้ศึกไกลยังไม่ห่าง	แต่หวันทรวงศึกใกล้ไล่ข่มเหง
ถ้าคนไทยหันมาฆ่ากันเอง	จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง”

จากบทอาขยานบทรองข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยกล่าวถึงธงชาติและเพลงชาติ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์แสดงความเป็นชาติไทย เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนในชาติให้มีความรัก ความหวงแหนแผ่นดินไทย ผู้แต่งใช้กลวิธีการเปรียบเทียบให้เห็นความสำคัญของความสามัคคี โดยเปรียบเทียบที่คิดคดทรยศต่อแผ่นดินว่าเป็นหนอนบ่อนไส้ สิ่งที่น่าห่วงที่สุดคือความแตกแยกของคนในชาติ บทอาขยานบทนี้จึงมุ่งโน้มน้าวใจให้ทุกคนเกิดความรัก ความสามัคคี เพื่อความเป็นปึกแผ่น และความเจริญรุ่งเรืองของชาติ

4.1.9 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วดีเป็นตรา” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“ปากเป็นเอกเหมือนเสมกมนตรีให้คนเชื่อ	ฉลาดเหลือวาจาปรีชาฉาน
จะกล่าวถ้อยร้อยคำไม่ไร้ค่า	เป็นรากฐานเทิดตนพันลำเค็ญ
เลขเป็นโทโบราณท่านสั่งสอน	เร่งสังวรเวียไว้ให้ว่าเล่น
การคำนวณควรชำนาญคุณหารเป็น	ช่วยให้เด่นดินนักรู้ท่าคน

หนังสือเป็นตรีวิชาปัญญาเลิศ	เรียนไปเถิดรู้ไว้ไม่ไร้ผล
ยามยากแสนแค้นคับไม่อัปจน	ได้เลี้ยงตนด้วยวิชาหาทรัพย์ทวี
ชั่วดีเป็นตราประทับไว้กับโลก	ยามวิโยคชีพยับล้มร่างหนี
ที่ศูนย์แท้ก็แต่ตัวส่วนชั่วดี	คงเป็นที่ลือทั่วชั่วฟ้าดิน”

จากบทอาขยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งนำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยมุ่งเน้นให้เห็นถึงประโยชน์ของการพูด การรู้จักใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม การศึกษา การคิดคำนวณ การอ่านเขียนหนังสือ และการทำความดีละเว้นความชั่ว อันเปรียบเหมือนตราประทับที่จารึกการกระทำให้มนุษย์เราได้รับรู้ตลอดไป ซึ่งตรงกันข้ามกับร่างกายของมนุษย์ที่มีแต่จะเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา ดังนั้นนักเรียนควรทำแต่ความดี

4.1.10 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “สยามานุสสติ” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

	“ใครรานใครรุกตัว	แดนไทย
ไทยรบจนสุดใจ	ขาดดิน	
เสียเนื้อเลือดหลังไหล	ยอมสละ	สิ้นแล
เสียชีพไปเสียสิ้น	ชื่อก้องเกียรติงาม	
หากสยามยังอยู่ยัง	ยืนยง	
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย	
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่	ได้ฤา
เราก็เหมือนมอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย”	

จากบทอาขยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยการสื่อให้ผู้อ่านมีความรักในชาติบ้านเมือง ยอมพลีชีพเพื่อชาติของตน และชี้ให้เห็นความสำคัญของการมีชาติ โดยการกล่าวว่าประเทศชาติจะเจริญหรือเสื่อมก็เพราะคนในชาติ ดังนั้น จึงควรช่วยกันปกป้องรักษาให้ประเทศชาติคงอยู่เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมของคนไทยอย่างสงบสุขต่อไป

4.1.11 บทอาขยานบทรองเรื่อง “กาเหว่า” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“เจ้านกกาเหว่าเอ๋ย	ไขไวกูให้แม่กาฟัก
แม่กาก็หลงรัก	คิดว่าลูกในอุทร
คาบเขาเข้ามาเพื่อ	ไปคาบเขาเหยื่อมาบ่อน
ถนอมไว้ในรังนอน	ซ่อนเหยื่อมาให้กิน
ปีกเจ้ายังอ่อนคลอแคล	ท้อแท้จะสอนบิน
แม่กาพาไปกิน	ที่ปากน้ำพระคงคา
ตีนเจ้าเหยียบสาหร่าย	ปากก็ใช้หาปลา
กินกุ้งแลกินกั้ง	กินหอยกระพังแมงดา
กินแล้วก็โผมา	จับที่ต้นหว้าโพธิ์ทอง
ยังมีนายพราน	เที่ยวเยี่ยมเยียมมองมอง
ยกปืนขึ้นส่อง	จ้องเอาแม่กาดำ
ตัวหนึ่งว่าจะตัม	อีกตัวหนึ่งว่าจะยำ
กินนางแม่กาดำ	คำวันนี้คุณแม่่า”

จากบทอาขยานบทรองข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยสื่อให้ผู้อ่านเห็นความรักของแม่ที่มีต่อลูก มีความสัมพันธ์แนบแน่นไม่เปลี่ยนแปลง แม่จะเฝ้าพุ่มพริกทะนุถนอมสั่งสอนลูกให้เป็นคนดี ดังนั้น ลูกจะต้องกตัญญูรู้คุณ ตอบแทนผู้มีพระคุณเสมอจึงได้ชื่อว่าเป็นคนดี โดยผู้แต่งใช้พฤติกรรมของนกสอนและถ่ายทอดจริยธรรมให้นักเรียนเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

4.1.12 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “ตนเป็นที่พึ่งแก่ตน” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“เราเกิดมาทั้งทีชีวิตหนึ่ง	อย่าหมายพึ่งผู้ใดให้เขาหั้น
ควรคะเนพึ่งตนทนกัดฟัน	คิดบากบั่นตั้งหน้ามานะนำ
กสิกิจพณิชยการงานมีเกียรติ	อย่าหยาบเหยียดพาลหาว่างานต่ำ
หรือจะชอบวิชาอุตสาหกรรม	เชิญเลือกทำตามถนัดอย่าฝัดวัน
เอาดวงใจเป็นทุนหนุนนำหน้า	เอาปัญญาเป็นแรงมุ่งแข่งขัน
เอาความเพียรเป็นยานประสานกัน	ผลจะบรรลู่สู่ประตูชัย
เงินและทองกองอยู่ประตูหน้า	คอยเปิดอ้ารับไม่ขับไล่
ทรัพย์ในดินสินในน้ำออกคล้าไป	แหลมทองไทยพร้อมจะช่วยอำนวยเอ๋ย”

จากบทอาชยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยการสื่อความหมายให้ผู้อ่านฟังตนเอง และเลือกประกอบอาชีพการงานให้เหมาะสมตามศักยภาพของตนเอง ไม่ดูถูกเหยียดหยามอาชีพที่ด้อยกว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ให้รู้จักมีความเพียรพยายาม เพื่อจะส่งผลไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

4.1.13 บทอาชยานบทหลักเรื่อง “ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ” ซึ่งเป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“มวลมนุษย์ผู้เปรียบ	ปรีชา	เชี่ยวชาญ
เพราะใครไฝ่ศึกษา	สิ่งรู้	
รู้จักผิดชอบหา	เหตุผล สองนา	
นี้แหละบุคคลผู้	เพียบด้วยความจริง	
มวลผู้ชูปรีชา	เสาะวิทยาไม่ห่างเหิน	
ผิดชอบกอบไม่เกิน	รู้ดำเนินตามเหตุผล	
ชื่อว่าปรีชาดี	ผิดชอบมีพิจารณา	
ผู้มั่นจักปล้นดล	พิพัฒน์พันจักพรรณนา	
ควรเราผู้เยาว์วัย	จงใฝ่ใจการศึกษา	
อบรมบ่มวิทยา	ปรงปรีชาให้เชี่ยวชาญ	
ขั้นนี้จักชี้ว่า	มีปัญญาไม่สมฐาน	
ต้องหัดดัดสันดาน	กอบวิจารณ์ใช้ปัญญา”	

จากบทอาชยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่าการศึกษามีความสำคัญ ผู้ใดมีความตั้งใจและขยันหมั่นเพียรก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ทั้งมุ่งเน้นให้เป็นผู้รักการเรียนอันจะส่งผลให้เป็นผู้มีวิจรรย์ญาณในการตัดสินใจ การใช้เหตุผลในการทำงานอย่างชาญฉลาด และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

4.1.14 บทอาชยานบทรองเรื่อง “อเนิงเวลากิน” ซึ่งเป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“อนึ่งเวลากิน	จักหุงต้มตามภาษา
อย่าเคียดเตรียดมารดา	เจ้าควรมาจัดแจงทำ
หุงต้มตามท่วงที่	กับนั้นนี้ปิ้งแกงยำ
หน้านวลชวนเชิญทำ	อย่างมั่งงำขอเลาะไฟ
สุกสรรพลิ้นแล้วแหล	อย่าเขื่อนแซเทียวค้ำไป
คดคายออกให้ไว	พาพ่อแม่พี่น้องมา
ยกย้ายให้เขากิน	ครบครันสิ้นพुरुพร้อมหน้า
กินแล้วเขาแคล้วมา	ถ้วนทุกหน้าเขาออกไป
งามสิ้นกินภายหลัง	แล้วร้อยชั่งกวาดครัวไฟ
ถ้วชามหม้อน้อยใหญ่	ลำดับไว้ตามอัชฌา
ครกเปือและสากเปือ	อย่าตั้งเพือตักซีกลา
บวยหวักควรรักษา	ไว้ให้ดีตามวิสัย
อย่าได้อุเบกษา	หาน้ำทำดับพื้นไฟ
เสร็จแล้วเจ้าออกไป	ซักประตูปับกำซัษคร้ว”

จากบทอาขยานบทรองข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยมุ่งสอนให้เป็นกุลสตรีที่งามพร้อม โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทยท้องถิ่นภาคใต้ที่แสดงวัฒนธรรม คือ การกินอยู่และวิถีชีวิต ตลอดจนเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านงานบ้านงานเรือนจากแม่สู่ลูก

4.1.15 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “ผู้ชนะ” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“เมื่อทำการสิ่งใดด้วยใจรัก	ถึงงานหนักก็เบาลงแล้วครึ่งหนึ่ง
ด้วยใจรักเป็นแรงที่เร้าเร่ง	ให้มุ่งมั่นผืนถึงซึ่งปลายทาง
เมื่อทำการสิ่งใดใจบากบั่น	ไม่ไหวหวั่นอุปสรรคเป็นขวากขวาง
ถึงเหนื่อยยากพากเพียรไม่ละวาง	งานทุกอย่างเสร็จเพราะกล้าพยายาม
เมื่อทำการสิ่งใดใจจดจ่อ	คอยเติมต่อตั้งใจไม่คิดขาม
ทำด้วยใจเป็นชีวิตคอยติดตาม	บังเกิดผลออกงามตามต้องการ
เมื่อทำการสิ่งใดใคร่ครวญคิด	เห็นถูกผิดแก้ไขให้พ้นผ่าน
ใช้สมองตรองตรึกคิดพิจารณา	ปรากฏงานก้าวไกลไม่ลำเค็ญ
ความสำเร็จจะว่าไกลก็ใช่ที่	จะว่าไกลฤกษ์ก็มีอยู่ให้เห็น
ถ้าจริงใจตั้งใจไม่ยากเย็น	และจะเป็นผู้ชนะตลอดกาล”

จากบทอาชยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมาด้วยการสนทนา โดยมุ่งชี้แนะให้ผู้อ่านเห็นว่าการที่จะดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและประสบผลสำเร็จจะต้องเป็นคนที่มีความรักในงานที่ทำ มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร มุ่งมั่นในการทำงาน ก้าวหาญ และรู้จักใช้สมองคิด พิจารณาทำในสิ่งที่ถูกต้องถ้านักเรียนปฏิบัติได้ดังที่กล่าวมาก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ชนะที่นำตนไปสู่เป้าหมายของชีวิตได้

4.1.16 บทอาชยานบทของเรื่อง “เพลงยาวเจ้าอิศรญาณ” ซึ่งเป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถม - ศึกษปีที่ 6 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“เกิดเป็นคนเชิงดูให้รู้เท่า	ใจของเราไม่สนใจใครจะสอน
อยากให้เราต้องก้มประนมกร	ใครเลยห่อนจะว่าตัวเป็นวัวมอ
เป็นบ้าจี้นิยมชมว่าเอก	คนโหยกเหยยกรักชายากลำบากหมอ
อันยศศักดิ์มิใช่เกล้าเมาแต่พอ	ถ้าเขาขอเหมือนอย่างเก่าให้เราค้น
บ้างโลดเล่นเต็นรำทำเป็นเจ้า	เป็นไรเขาไม่จับผิดคิดดูชั้น
ผีมันหลอกช่างผีตามที่มีมัน	คนเหมือนกันหลอกกันเองกลัวเกรงนัก
สูงอย่าให้สูงกว่าฐานนานไปล้ม	จะเรียนคมเรียนเถิดอย่าเปิดฝัก
คนสามขามีปัญญาหาไว้หัก	ไปพูดขัดเขาทำไมขัดใจเขา
ใครทำตึงแล้วก็หย่อนผ่อนลงเอา	นักเลงเก่าเขาไม่หาญราญนักเลง”

จากบทอาชยานบทของข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยชี้ให้เห็นว่าการเป็นมนุษย์ต้องกระทำสิ่งใด ๆ ด้วยสติปัญญาไตร่ตรองอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีความประพฤติและการวางตัวอย่างเหมาะสม เช่น การสอนตนเอง ถ่อมตน ไม่หลงยศศักดิ์ การรักษาคำพูด และรู้จักการประนีประนอม เพื่อนำไปเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

4.1.17 บทอาชยานบทของเรื่อง “อย่างนึ่งไก่ต้งเงินคำ” ซึ่งเป็นบทอาชยานสำหรับชั้นประถม - ศึกษปีที่ 6 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

“อย่างนึ่งไก่ต้งเงินคำ	อย่าฟังคำคนล่าย
อย่าจ่ายเงินผิด	อย่าติดใจคนบาป
หื้อหาบไปค้า	ใครเป็นข้าหื้ออยู่ตาย
อย่าชี้คร้านลูกขวย	กิงายแล้วอย่านอน
อย่าเคียดต่อหมู	เข้าทบถวยหมอเจือจาน
รู้การคิงบู้การท่าน	อย่าปานใจหมอง

อย่าตีเถียงฟ้า	อย่าเลี้ยงม้าเถียงตาวัน
อย่าฟันพม่าเข้าบ้าน	อย่าต้านชู้ด้วยเมียท่าน
อย่าทอดไม้จิ้มคนใด	อย่าไฟใบบัรู้อั้ง
อย่าโยะหมา	อย่าฆ่าเด็ก
อย่าชวักเหล็กกาปลอม	อย่าบดอมปูเยาะการหนัก
หื้อรักพ่อแม่	หื้อมีแผนหลวงหลาย”

จากบทอาขยานบทรองข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา โดยมุ่งสอนให้ผู้อ่านเกี่ยวกับการยับยั้งชั่งใจ มีวิจรรย์ญาณในการฟัง ไม่ประมาทในการจ่ายทรัพย์ ไม่คบคนชั่ว การประพฤติตนของลูกจ้าง การไม่เกียจคร้าน และความกตัญญูต่อพ่อแม่ ซึ่งใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคำสั่งสอนของชาวถิ่นภาคเหนือที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษสู่ลูกหลาน โดยการบอกเล่าสืบทอดกันมา เป็นสื่อกลาง

4.2 การนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ

การนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ เป็นลักษณะการนำเสนอโดยผู้แต่งได้ยกเอาพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต บุคคล สัตว์ สิ่งของ หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอแก่ผู้อ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มชัด ซึ่งการเปรียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อช่วยให้เห็นภาพได้ดียิ่งขึ้น คำเชื่อมโยงระหว่าง 2 สิ่ง ได้แก่ คำว่า เหมือน เพียง เป็น ราว เป็นต้น คือการเปรียบเทียบ โดยการอุปมาซึ่งการใช้บทเปรียบเทียบนี้ ผู้แต่งไม่บอกตรง ๆ แต่จะใช้โวหารเปรียบเทียบให้ผู้อ่านตีความเอง (สายทิพย์ นุกถกิจ. 2523 : 160) จากบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา (ชั้นประถม - ศึกษปีที่ 1 - 6) เป็นบทอาขยานบทหลักจำนวน 15 บทและบทอาขยานบทรองจำนวน 10 บทปรากฏกลวิธีนำเสนอในลักษณะที่กล่าวมา จำนวน 8 บท ดังนี้

4.2.1 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “รักษาป่า” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ ว่า

“นกเอยนกลน้อยน้อย	บินล่องลอยเป็นสุขศรี
ชนชาวราวสำลี	อากาศดีไม่มีภัย
ทุกทิศเจ้าเที่ยวท่อง	ฟ้าสีทองอันสดใส
มีป่าพาสุขใจ	มีต้นไม้มีลำธาร

ผู้คนไม่มีโรค	นับเป็นโชคสุขสำราญ
อากาศไร้พิษสาร	สัตว์ขึ้นบานดินขึ้นใจ
คนสัตว์ได้พึ่งป่า	มารักษาป่าไม้ไทย
สิ้นป่าเหมือนสิ้นใจ	ช่วยปลูกใหม่ไว้ทดแทน”

จากบทอาขยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้เสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ โดยอาศัยพรรณนาสภาพธรรมชาติ เปรียบเทียบนกที่มีขนขาวราวสำลีโบยบินบนท้องฟ้าสีทองอันสดใสมีป่าไม้ลำธาร ธรรมชาติที่รื่นรมย์ ถ้ามนุษย์ได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติเช่นนี้ก็จะได้รับอากาศบริสุทธิ์ปราศจากมลพิษ ผู้แต่งต้องการให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของธรรมชาติ ดังนั้นจึงควรอนุรักษ์ป่าไม้ เพื่อให้ธรรมชาติดำรงอยู่ตลอดไป

4.2.2 บทอาขยานบทรองเรื่อง “มาลี” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ ว่า

“มาลี	ดอกดั่งสีบานเย็นเห็นหรือไม่
ผีเสื้อร่อนว่อนอยู่คู่วิวไล	งามกระไรหนอผีเสื้อช่างเหลืองาม
กินอะไรเกิดที่ไหนผีเสื้อเอ๋ย	อย่าปิดเลยตอบต่อที่ข้อถาม
น้องจะได้ไปเกิดไปกินตาม	ให้อร่ามเหมือนผีเสื้อเหลือสวยเอ๋ย”

จากบทอาขยานบทรองข้างต้น ผู้แต่งนำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ โดยใช้ผีเสื้อเป็นสื่อให้เห็นธรรมชาติที่งดงามน่าอนุรักษ์ไว้ ผู้เขียนใช้กลวิธีสมมุติให้ผีเสื้อฟังคำถามเพื่อให้ตอบว่า กินอะไรจึงได้งดงามเช่นนี้ ซึ่งใช้คำเปรียบว่า “เหมือน” ให้เห็นว่าระบบนิเวศน์มีความจำเป็นที่สิ่งมีชีวิตต้องพึ่งพาอาศัยกันเป็นวัฏจักร จึงควรรักษาระบบนิเวศวิทยาให้คงสภาพที่สมบูรณ์เกิดภาวะสมดุล และผลที่ได้รับคือเป็นผลดีต่อสิ่งมีชีวิตไม่ว่าคนหรือสัตว์

4.2.3 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “พฤษภกาสร” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ ว่า

“พฤษภกาสร	อิกกุญชรอันปลดปลง
โทหนต์เส่นงคง	สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย	มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่วดี	ประดับไว้ในโลกา”

จากบทอาขยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงการดำเนินชีวิตที่ไม่ประมาทและคุณค่าของการทำความดีละเว้นการทำความชั่ว โดยเปรียบเทียบถึงสัตว์จำพวกวัว ควาย และช้างถึงแม้ว่าจะตายไปแล้วต่างก็ทิ้งเขา หนัง และงาเหลือไว้ให้คนได้ใช้ประโยชน์ แต่คนเราเมื่อตายไปร่างกายก็เสื่อมสลายไปคงเหลือแต่ความดีเท่านั้นที่เหลือไว้เป็นอนุสรณ์ปรากฏแก่เพื่อนมนุษย์ ดังนั้นจึงควรทำแต่ความดีเพื่อให้คนรุ่นหลังระลึกถึงเมื่อล่วงลับไปแล้ว

4.2.4 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “วิชาเหมือนสินค้า” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ ว่า

“วิชาเหมือนสินค้า	อันมีค่าอยู่เมืองไกล
ต้องยากลำบากไป	จึงจะได้สินค้ามา
จงตั้งเอากายเจ้า	เป็นสำเนาอันโสภา
ความเพียรเป็นโยธา	แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ
นิ้วเป็นสายระยาง	สองเท้าต่างสมอใหญ่
ปากเป็นนายงานไป	อชฌาศัยเป็นเสบียง
สติเป็นหางเสือ	ถือท้ายเรือไว้ให้เที่ยง
ถือไว้อย่าให้เอียง	ตัดแล่นเล็งข้ามคงคา
ปัญญาเป็นกล้องแก้ว	ส่องดูแถวแนวหินผา
เจ้าจงเอาหูตา	เป็นล้าดำฟังดูลม
ชี้เก็ยจคือปลาร้าย	จะทำลายให้เรือจม
เอาใจเป็นปืนคม	ยิงระดมให้จมไป
จึงจะได้สินค้ามา	คือวิชาอันพิสดาย
จงหมั่นมั่นหมายใจ	อย่าได้คร้านการวิชา”

จากบทอาขยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ โดยใช้กลวิธีการเปรียบเทียบวิชาความรู้เหมือนสินค้าต้องเดินทางไปเสาะแสวงหา ซึ่งเปรียบเทียบร่างกายเหมือนเรือสำภา มีความเพียรเป็นกำลัง แขนซ้ายขวาเหมือนใบเรือ นิ้วเหมือนสายระยาง สองเท้าเหมือนสมอเรือ ปากเป็นผู้ส่งงาน มีอชฌาศัยเหมือนเสบียงอาหาร มีสติเหมือนหางเสือ มีปัญญาเหมือนกล้องสำหรับส่องทาง มีหูตาเหมือนล้าดำ และความเก็ยจคร้านดังปลาร้ายที่จะทำลายเรือ จิตใจที่เข้มแข็งเหมือนอาวุธปืนที่ต่อสู้กับปลาทำให้ได้รับชัยชนะสามารถบรรจุน้ำสินค้าได้สมปรารถนา ทำให้นักเรียนเข้าใจว่าการศึกษามีคุณค่ายิ่งใหญ่ การที่จะศึกษาเล่าเรียนได้สำเร็จต้องอาศัยความเพียรพยายาม มีสติสัมปชัญญะ และมีจิตใจที่มุ่งมั่น

4.2.5 บทอาขยานบททองเรื่อง “ปากใดเกินบ่มีความรู้” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถม -
ศึกษาปีที่ 5 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ ว่า

“ปากใดเกินบ่มีความรู้
มักลบลู่คำมวนจิบหาย
มีอุบายย่อมแดงด้วยหมาก
ปากอันนั้นนักปราชญ์นิทา
มันเกิดมามีปากเสียเปล่า
เหมือนปากเต่าปากกึ่งปากหอย
ปากอันใดเฮียนธรรมผู้มาก
บ่ลำบากฟังมวนเย็นใจ
ปากนำไผ่เยือกเย็นคือน้ำ
นักปราชญ์เจ้าย่อย่องว่าดี
ปากมีศรีสูงเฮืองวิลาส
ปากสะอาดคุณล้นบ่ซาม”

จากบทอาขยานบททองข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ โดย
ใช้กลวิธีการเปรียบเทียบ คนพูดจาไม่ดีจะทำความหายนะมาสู่ตน ถึงมีปากก็เหมือนปากเต่า ปากกึ่ง
ปากหอยรู้ว่าจะกินอาหารเท่านั้น ตรงข้ามกับคนที่มีความรู้ดี พูดจาดี ใครได้ฟังก็ชื่นใจ เปรียบ
เหมือนสายน้ำที่เย็นฉ่ำ เน้นให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการพูด คิดไตร่ตรองก่อนพูด

4.2.6 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจสูง” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถม -
ศึกษาปีที่ 6 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ ว่า

“เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจสูง	เหมือนหนึ่งยุงมีดีที่แววขน
ถ้าใจต่ำเป็นได้แต่เพียงคน	ย่อมเสียที่ที่ตนได้เกิดมา
ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ	ถ้ามีครบควรเรียกมनुสสา
เพราะทำถูกพูดถูกทุกเวลา	เปรมปรีดาคืนวันสุขสันต์จริง
ใจสกปรกมีดมัวและร้อนร้าว	ใครมีเข้าควรเรียกว่าผีสิง
เพราะพูดผิดทำผิดจิตประวิง	แต่ในสิ่งนำตัวกลั้วอบาย
คิดดูเถิดถ้าใครไม่ยอมตก	จงรีบยกใจตนรีบชวนชวย
ให้ใจสูงเสียได้ก่อนตัวตาย	ก็สมหมายที่เกิดมาอย่าเชื่อนอเคย”

จากบทอาขยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ โดยใช้กลวิธีการเปรียบเทียบคนที่มีจิตใจดีเหมือนนกยูงมีดีที่แววขน คนที่มีจิตใจชั่วร้ายก็เหมือนคนที่ถูกผีเข้าสิง ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนทำความเข้าใจละเว้นความชั่ว เกรงกลัวต่อการทำบาป โดยกล่าวถึงคุณสมบัติของบุคคลที่ขึ้นชื่อว่าเป็นมนุษย์นั้นจะต้องมีจิตใจที่สะอาดคือมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มีสติและคิดไตร่ตรองก่อนพูดเสมอเพราะชีวิตมนุษย์เรานั้นสั้นจึงไม่ควรประมาท ควรยึดมั่นในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า จึงได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่ประเสริฐ โดยใช้กลวิธีการเปรียบเทียบคนที่มีจิตใจดีเหมือนนกยูงมีดีที่แววขน คนที่มีจิตใจชั่วร้ายก็เหมือนคนที่ถูกผีเข้าสิง

4.2.7 บทอาขยานบทหลักเรื่อง “โคลงโลกนิติ” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ ว่า

“เสียดิ้นสงวนศักดิ์ไว้	วงศ์หงส์
เสียดักดิ์ผู้ประสงค์	สิ่งรู้
เสียดูเร้งดำรง	ความสัตย์ ใวนา
เสียดัตย์อย่าเสียดู	ชีพม้วยมรณา
ความรู้ยิ่งล้ำ	สินทรัพย์
คิดค่าควรเมื่อนับ	ยิ่งไซ้
เพราะเหตุจักอยู่กับ	กายอาต มานา
ใจจักเบียดได้	เร้งรู้เรียนเอา
เว้นวิจารณ์ว่างเว้น	สดับฟัง
เว้นที่ถามอันยัง	ไปรู้
เว้นเล่าลิตดั่ง -	เกตว่าง เว้นนา
เวนด์ั่งกล่าวผู้	ปราชญ์ได้ถามี”

จากบทอาขยานบทหลักข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ โดยใช้สัญลักษณ์ “วงศ์หงส์” แทนวงศ์ตระกูลที่สูงส่ง ในที่นี้ผู้แต่งสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าการยอมสูญเสียทรัพย์สินเพื่อรักษาวงศ์ตระกูล ยอมเสียดักดิ์ศรีเพื่อแลกกับความรู้ ยอมเป็นรองผู้อื่นเพื่อรักษาความซื่อสัตย์ และยอมเสียชีพเพื่อรักษาความซื่อสัตย์ นับได้ว่าผู้แต่งมุ่งสอนให้เห็นความสำคัญในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต และใช้โวหารเปรียบเทียบความรู้มีค่ายิ่งกว่าทรัพย์สินใด ๆ มุ่งสอนให้เข้าใจว่าทรัพย์สินอาจถูกลักขโมยได้แต่วิชาความรู้จะอยู่กับเราตลอดไป ดังนั้นเมื่อมีโอกาสควรแสวงหาความรู้ อีกทั้งได้นำเสนอความคิดโดยชี้ให้เห็นว่าถ้าเว้นจากการคิดพิจารณา เว้นจากการสดับรับฟัง เว้นจากการถามในสิ่งที่ไม่รู้ เว้นจากการเขียนเว้นจากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ ก็ไม่มีวันจะเป็นนักปราชญ์ได้

4.2.8 บทอาขยานบททองเรื่อง “เจ้าดวงมาลา” ซึ่งเป็นบทอาขยานสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบตรงไปตรงมา ว่า

	“เจ้าดวงมาลา
ไปวัดด้วยข้า	ทำบุญด้วยกัน
เด็ดเจ้าวันนี้	จะไปสู่สวรรค์
ทำบุญด้วยกัน	เกิดเจ้าดวงมาลา”

จากบทอาขยานบททองข้างต้น พบว่าผู้แต่งได้นำเสนอความคิดแบบให้ผู้อ่านตีความ โดยใช้กลวิธีสมมุติให้ดวงดอกไม้มีชีวิตจิตใจจึงได้ชวนดอกไม้ไปทำบุญด้วยกันที่วัด เพราะมีความเชื่อว่า อานิสงส์ของการทำบุญ คือการได้ขึ้นสวรรค์ นับเป็นการโน้มน้าวใจให้นักเรียนรู้จักการไปทำบุญ การถวายดอกไม้แด่พระพุทธรูป พระภิกษุ และสามเณร

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เห็นลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ลักษณะทางจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา

การวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษา - ศึกษปีที่ 1 - 6) จำนวน 25 บท เป็นบทอาชยานบทหลักจำนวน 15 บท และบทอาชยานบทรองจำนวน 10 บท คือ 1) บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 บท 2) บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 บท 3) บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 บท 4) บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 บท 5) บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 บท และ 6) บทอาชยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 บท พบว่าในบทอาชยานภาษาไทยได้สอดแทรกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับจริยธรรม เพื่อการปลูกฝังจริยธรรมและเป็นแนวทางที่พึงเสริมสร้างให้นักเรียนครบถ้วนตามเกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ คือ 1) ความใฝ่รู้ 2) ความขยัน 3) ความอดทน 4) ความประหยัด 5) ความซื่อสัตย์ 6) ความมีระเบียบวินัย 7) ความรับผิดชอบ 8) ความสามัคคี 9) ความเสียสละ 10) ความเมตตากรุณา 11) ความกตัญญูกตเวที 12) ความยุติธรรม และ 13) ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีจริยธรรมเหล่านี้กระจายอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้นักเรียนท่องจำในสถานศึกษา

จริยธรรมที่กระจายอยู่ในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ละระดับชั้นไม่เท่ากัน และจริยธรรมแต่ละด้านปรากฏความถี่ไม่เท่ากันด้วย ซึ่งผลจากการวิเคราะห์พบว่า

บทอาขยานภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปรากฏจริยธรรมตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ความกตัญญูตเวที มีความถี่ 2 ลำดับที่ 2 ความสามัคคี และความเมตตากรุณา มีความถี่ 1

บทอาขยานภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จริยธรรมที่ปรากฏ คือ ความขยัน ความรับผิดชอบ และความเมตตากรุณา ซึ่งปรากฏมีความถี่ 1 เท่ากัน

บทอาขยานภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏจริยธรรมตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ความใฝ่รู้ ความขยัน มีความถี่ 2 ลำดับที่ 2 คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม มีความถี่ 1

บทอาขยานภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จริยธรรมที่ปรากฏ คือ ความใฝ่รู้ ความสามัคคี ความเมตตากรุณา และความกตัญญูตเวที มีความถี่ 1 เท่ากัน

บทอาขยานภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏจริยธรรมตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ความใฝ่รู้ มีความถี่ 3 ลำดับที่ 2 คือ ความขยัน ความอดทน ความเป็นผู้มีวิถัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีความถี่ 2 ลำดับที่ 3 คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคม และความกตัญญูตเวที มีความถี่ 1

บทอาขยานภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จริยธรรมที่ปรากฏ คือ ความใฝ่รู้ ความขยัน ความอดทน และความเป็นผู้มีวิถัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีความถี่ 1 เท่ากัน

จริยธรรมที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีจำนวน 25 บทเป็นบทอาขยานบทหลักจำนวน 15 บท บทอาขยานบทรองจำนวน 10 บท ดังกล่าวสามารถสรุปเพื่อแสดงการกระจายและความถี่ของการปรากฏจริยธรรมได้ตามตารางที่ 7 ดังต่อไปนี้

ตาราง 7 แสดงการกระจายและความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับ
ประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อที่	จริยธรรม	ความถี่						รวม	ลำดับ
		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		
1	ความใฝ่รู้	-	-	2	1	3	1	7	1
2	ความขยัน	-	1	2	-	2	1	6	2
3	ความอดทน	-	-	-	-	2	1	3	5
4	ความประหยัด	-	-	-	-	-	-	-	-
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	-	-	-	-	-	-	-	-
6	ความมีระเบียบวินัย	-	-	-	-	1	-	1	6
7	ความรับผิดชอบ	-	1	1	-	1	-	3	5
8	ความสามัคคี	1	-	1	1	-	-	3	5
9	ความเสียสละ	-	-	-	-	-	-	-	-
10	ความเมตตากรุณา	1	2	-	1	1	-	5	3
11	ความกตัญญูกตเวที	2	-	-	1	1	-	4	4
12	ความยุติธรรม	-	-	-	-	-	-	-	-
13	ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและ ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี	-	-	-	-	2	1	3	5
รวม		4	4	6	4	13	4		

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า จริยธรรมที่พึงปลูกฝังเพื่อเป็นแนวทางและเสริมสร้าง
ให้นักเรียนทั้ง 13 ประการกระจายอยู่ในบทอาชยานภาษาไทยแต่ละระดับชั้นไม่เท่ากัน ระดับชั้นที่
มี จริยธรรมมากที่สุดคือ บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 5 มีจริยธรรมอยู่ถึง 8 ด้าน
(ด้านที่ไม่ปรากฏ 5 ด้านคือ ความประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี ความเสียสละ และ
ความยุติธรรม) และความถี่ปรากฏก็มากที่สุดด้วย คือ มีความถี่ 13 ส่วนระดับชั้นที่มีจริยธรรม
กระจายอยู่น้อยที่สุดคือ บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมี
จริยธรรมปรากฏอยู่ 3 ด้าน ซึ่งมีด้านจริยธรรมไม่ตรงกัน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ด้านที่ไม่
ปรากฏ 10 ด้านคือ ความใฝ่รู้ ความขยัน ความอดทน ความประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต ความมี

ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความยุติธรรม และความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตาม
 ขนบธรรมเนียมประเพณี) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (ด้านที่ไม่ปรากฏ 10 ด้านคือ ความใฝ่รู้
 ความอดทน ความประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความยุติธรรม
 และความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี) และจากตาราง 7 ยังแสดงถึง
 ความถี่ของจริยธรรมแต่ละด้านที่ปรากฏโดยรวมจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือความใฝ่รู้
 มีความถี่ 7 ลำดับที่ 2 คือความซื่อสัตย์สุจริต มีความถี่ 6 ลำดับที่ 3 คือความเมตตา กรุณา มีความถี่ 5 ลำดับ
 ที่ 4 คือความกตัญญู กตเวทิตะ มีความถี่ 4 ลำดับที่ 5 ความอดทน ความรับผิดชอบ ความสามัคคี
 และความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีความถี่ 3 และลำดับที่ 6 คือ
 ความมีระเบียบวินัย มีความถี่ 1 ส่วนจริยธรรมที่ไม่ปรากฏให้เห็น คือความประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต
 ความเสียสละ และความยุติธรรม

บทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา นอกจากจะปรากฏจริยธรรมตามที่ได้กำหนดไว้
 เป็นกรอบในการศึกษาแล้ว ยังปรากฏว่ามีจริยธรรมด้านอื่น ๆ อีกหลายประการ ความจงรักภักดี
 ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรักในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรู้จัก
 คุณค่าของทรัพยากร การพึ่งพาอาศัยกัน การรู้จักเลือกใช้คำพูดที่ดี การทำความดีละเว้นความชั่ว
 ความไม่ประมาท ความรักของแม่ที่มีต่อลูก ความกล้าหาญ การพึ่งพาตนเอง การรู้จักประมาณตน
 ไม่ดูถูกดูหมิ่นอาชีพที่ด้อยกว่า ความเป็นผู้มีเหตุผล มีมรรยาทในการพูด ความรอบคอบ ความรัก
 ความพอใจในกิจการงาน ความเอาใจใส่ การรู้จักไตร่ตรอง การทำให้ใจให้สงบมีสมาธิ การประนีประนอม
 ความเป็นผู้มีเหตุผล การยอมรับฟังความคิดเห็นต่อผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในสังคม การเชื่อฟังคำสั่งสอน
 ของผู้ใหญ่ และการวางตัวให้เหมาะสม

5.1.2 กลวิธีนำเสนอจริยธรรมในบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา

จากการวิเคราะห์กลวิธีนำเสนอในบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา (ชั้นประถม -
 ศึกษาศึกษาปีที่ 1 – 6) พบว่ามี 2 ลักษณะ คือ การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา มีจำนวน 17 บท ดังนี้ ได้แก่
 เรื่อง 1) แหม่เหมียวแยกเขี้ยวยิงฟัน 2) รักเมืองไทย 3) ฝนตก แดดออก 4) ไก่แจ้ 5) เด็กน้อย 6) วิชานาเจ้า
 7) ไทยรวมกำลังตั้งมั่น (พระร่วง) 8) เพลงชาติ 9) ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วดีเป็นตรา
 10) สยามานุสสติ 11) กาเหว่า 12) ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน 13) ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ 14) อนึ่งเวลา 15) ผู้ชนะ
 16) เพลงยาวเจ้าอิศรญาณ และ 17) อย่างนี้ไกล่ดูเงินค่า

ส่วนการนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ มีจำนวน 8 บท ได้แก่ เรื่อง 1) รักษาป่า 2) มาลี
 3) พฤษภกาส 4) วิชานาเหมือนสินค้า 5) ปากโตเกินบ่มีความรู้ 6) เป็นมนุษย์หรือเป็นคน 7) โคลงโลกนิติ
 และ 8) เจ้าดวงมาลา

5

2

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นต่าง ๆ ที่ควรกล่าวถึง ได้แก่

5.2.1 เกณฑ์การวิเคราะห์และจริยธรรมที่ปรากฏ

การวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าเกณฑ์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ. ศ. 2533) ที่ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์มีความเหมาะสม กล่าวคือ ในการวิเคราะห์ข้อมูลพบจริยธรรมที่อยู่ในกรอบ 13 ประการ ซึ่งล้วนเป็นจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้นักเรียนตั้งแต่วัยเยาว์ เพื่อนักเรียนจะได้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมที่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข แต่อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าจริยธรรมทั้ง 13 ประการที่ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ครั้งนี้ยังไม่ครอบคลุมถึงจริยธรรมหลายประการที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้มีขึ้นแก่นักเรียนด้วย เช่น ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเชื่อเพื่อเพื่อน ความรักในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรู้จักคุณค่าของทรัพยากร การพึ่งพาอาศัยกัน การทำความดีละเว้นความชั่ว ความไม่ประมาท ความรักของแม่ที่มีต่อลูก ความกล้าหาญ การพึ่งพาตนเอง การรู้จักประมาณตน ไม่ดูถูกดูหมิ่นอาชีพที่ด้อยกว่า ความเป็นผู้มีเหตุผล มีมรรยาทในการพูด ความรอบคอบ ความรักความพอใจในกิจการงาน ความเอาใจใส่ การรู้จักไตร่ตรอง การทำใจให้สงบมีสมาธิ การประนีประนอม ความเป็นผู้มีเหตุผล การยอมรับฟังความคิดเห็นต่อผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในสังคม การเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ และการวางตัวให้เหมาะสมและอื่น ๆ จริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาทั้งที่ปรากฏตามเกณฑ์ 13 ประการ และนอกเหนือเกณฑ์ดังกล่าวล้วนมีลักษณะเป็นคำสั่งสอนที่เป็นไปตามแนวเดียวกัน ไม่มีข้อแตกต่างมากนัก

5.2.2 ความถี่ของจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา

บทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาทั้ง 25 บทปรากฏจริยธรรมโดยภาพรวมเรียงลำดับความถี่ได้ 10 ลำดับ ซึ่งแต่ละลำดับได้ดังนี้

ลำดับที่ 1	คือ ความใฝ่รู้	มีความถี่ 7
ลำดับที่ 2	คือ ความขยัน	มีความถี่ 6
ลำดับที่ 3	คือ ความเมตตากรุณา	มีความถี่ 5
ลำดับที่ 4	คือ ความกตัญญูกตเวที	มีความถี่ 4

ลำดับที่ 5	คือ ความอดทน	มีความถี่ 3
ลำดับที่ 6	คือ ความรับผิดชอบ	มีความถี่ 3
ลำดับที่ 7	คือ ความสามัคคี	มีความถี่ 3
ลำดับที่ 8	คือ ความเป็นผู้มีวิถึวัฒนธรรม	มีความถี่ 3
ลำดับที่ 9	คือ ความเป็นผู้มีวิถึวัฒนธรรมและปฏิบัติ ตามขนบธรรมเนียมประเพณี	มีความถี่ 3
ลำดับที่ 10	คือ ความมีระเบียบวินัย	มีความถี่ 1

จากการวิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการปลูกฝังจริยธรรมเป็นเรื่องสำคัญและละเอียดอ่อน ที่ต้องอาศัยการนำเสนอเนื้อหาสาระให้เหมาะสมเพื่อผู้เรียนจะได้เข้าใจ ไม่เบื่อหน่าย และสามารถใช้วิจารณญาณในการนำจริยธรรมไปปรับพฤติกรรมของตน เพื่อไม่ให้มีปัญหาต่อตนเอง ต่อสังคม และประเทศชาติ ดังนั้น บทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษานับได้ว่าเป็นบทอาขยานที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับการปลูกฝังจริยธรรม คือ บทอาขยานแต่ละเรื่องมีเนื้อหาสาระของจริยธรรมที่ปลูกฝังแก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม ไม่มากไม่น้อยจนเกินไป มีการใช้ภาษาที่ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ตรงไปตรงมาไม่ซับซ้อน มีความชัดเจน ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น และนำไปแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้ดีขึ้น จึงนับได้ว่าบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาเป็นสื่อที่ดี อย่างไรก็ตามก็ได้มีบทอาขยานภาษาไทยบางบทบางชั้นเรียนที่ใช้ภาษาถิ่น คือมีการใช้ภาษาท้องถิ่นของภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้จึงทำให้ผู้เรียนและผู้อ่านยากแก่การเข้าใจเนื้อหาในบทอาขยานเพราะไม่ทราบความหมายของคำภาษาท้องถิ่นจึงไม่สามารถแปลความบทหรือกรองได้ แต่ถึงผลดีทำให้ผู้เรียนและผู้อ่านได้เรียนรู้ภาษาที่เป็นภูมิปัญญาไทยในแต่ละภาค แต่ละท้องถิ่น อีกทั้งเป็นการชี้แนะให้เด็กสำนึกรักบ้านเกิด ภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนและส่งเสริมให้บรรพบุรุษได้นำภูมิปัญญาไทยทางภาษาถ่ายทอดให้ลูกหลานได้เรียนรู้สืบต่อไป

5.2.3 รูปแบบบทร้อยกรอง

จากการศึกษาบทอาขยานภาษาไทยในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 25 บทล้วนเป็นบทร้อยกรองทั้งสิ้น บทร้อยกรองเหล่านี้มีรูปแบบฉันทลักษณ์การประพันธ์ 10 ประเภทคือ 1) กลอนสี่ พบว่ามี 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องรักเมืองไทยและฝนตกแดดออก 2) กลอนสุภาพ พบว่ามี 6 เรื่อง ได้แก่ เรื่องปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วดีเป็นตรา เพลงชาติ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ผู้ชนะ เป็นมนุษย์หรือเป็นคนและเพลงยาวเจ้าอิศรญาณ 3) กลอนบทละคร พบว่ามี 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องมาลีและไทยรวมกำลังตั้งมั่น (พระร่วง) 4)

กลอนดอกสร้อย พบว่ามี 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องแมวเหมียวแยกเขี้ยวยิงฟัน ไก่แจ้ และเด็กน้อย 5) กาพย์ยานี 11 พบว่ามี 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องรักษาป่า พฤษภกาสร กาเหว่า วิชาเหมือนดินค้ำ และอึ่งเวลากิน 6) กาพย์สุรางคนางค์ พบว่ามี 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องวิชาหนาเจ้า และเจ้าดวงมาลา 7) กาพย์อีสาน พบว่ามี 1 เรื่อง ได้แก่ เรื่องปากโตเกินบ่มีความรู้ 8) โคลงสี่สุภาพ พบว่ามี 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องสยามานุสสติและโคลงโลกนิติ 9) โคลงสี่สุภาพสลับกาพย์ยานี 11 พบว่ามี 1 เรื่อง ได้แก่ เรื่องผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ 10) ร่ายโบราณ พบว่ามี 1 เรื่อง ได้แก่ เรื่องอย่านั่งใกล้ถุงเงินค่า

รูปแบบฉันทลักษณ์ในบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาทั้ง 10 ประเภทดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 7 แสดงจำนวนบทร้อยกรองรูปแบบฉันทลักษณ์ที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประเภท	ระดับชั้น	ความถี่						รวม	ลำดับ
		ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6		
1. กลอนสี่		2	-	-	-	-	-	2	4
2. กลอนสุภาพ		-	-	-	2	1	3	6	1
3. กลอนบทละคร		-	1	1	-	-	-	2	4
4. กลอนดอกสร้อย		1	1	1	-	-	-	3	3
5. กาพย์ยานี 11		-	1	-	2	2	-	5	2
6. กาพย์สุรางคนางค์ 28		-	-	1	-	-	1	2	4
7. กาพย์อีสาน		-	-	-	-	1	-	1	5
8. โคลงสี่สุภาพ		-	-	-	1	-	1	2	4
9. กาพย์ห่อโคลง		-	-	1	-	-	-	1	5
10. ร่ายโบราณ		-	-	-	1	-	-	1	5
รวม		3	3	4	6	4	5		

จากตารางแสดงว่า กลอนสุภาพมีจำนวนมากที่สุด พบในชั้นประถมศึกษาปีที่.4 ประถม -
 ศึกษปีที่ 5. และประถมศึกษาปีที่.6 มีความถี่ 6 รองลงมาคือ กาพย์ยานี 11 พบในชั้นประถมศึกษา
 ปีที่.2 ประถมศึกษาปีที่.4 และประถมศึกษาปีที่ 5 มีความถี่ 5 กลอนดอกสร้อย พบในชั้นประถมศึกษา
 ปีที่.1 ประถมศึกษาปีที่ 2 และประถมศึกษาปีที่.3 มีความถี่ 3 กลอนสี่ พบในชั้นประถมศึกษาปีที่.1
 กลอนบทละคร พบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ3 กาพย์สุรางคนางค์ 28 พบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 และประถมศึกษาปีที่ 6 มีความถี่ 2 ส่วนโคลงสี่สุภาพพบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4และประถมศึกษา
 ปีที่ 6 ส่วนเพลงพื้นบ้าน พบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กาพย์ห่อโคลง พบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 และร่ายโบราณพบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความถี่ 1

จากการศึกษารูปแบบของบทร้อยกรองที่ปรากฏในบทอาขยานภาษาไทยดังกล่าว พบว่า
 รูปแบบร้อยกรองที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบคำประพันธ์ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ซึ่งมีความเหมาะสม
 กับการถ่ายทอดความคิดผ่านเนื้อหาของบทร้อยกรอง เพื่อให้ผู้อ่านและเด็กนักเรียนสามารถทำ
 ความเข้าใจได้ง่าย ดังนั้น เนื้อหาของบทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นบท
 ร้อยกรองที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ความยาวพอเหมาะ สอนและกล่าวถึงเรื่องที่อยู่
 ใกล้ตัว สามารถพบเห็นหรือประพฤติปฏิบัติได้ง่าย เช่น พฤติกรรมการแสดงความกตัญญูต่อบุคคล
 ผู้มีพระคุณ ความมีระเบียบวินัย ความขยันอดทน ความรักความเมตตา กรุณา และการอยู่ร่วมกันใน
 สังคม เป็นต้น จนถึงสิ่งที่อยู่ไกลตัว ไม่ว่าจะเป็นการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม ความจงรักภักดีต่อ
 ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ หรือสิ่งที่บ่งบอกถึงความ
 เป็นไทย ได้แก่ วรรณคดี ภาษา วรรณกรรมท้องถิ่น และเพลงกล่อมเด็ก ที่มีการชี้ให้เห็นผลดีและ
 ผลเสียของการกระทำ อีกทั้งยังสอดแทรกข้อคิดเกี่ยวกับจริยธรรม คำสอน คติเตือนใจไปสู่นักเรียน
 และผู้อ่าน ให้ปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์บทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะใน
 การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ดังนี้

1. จากที่บทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่
 กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาประกาศให้ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศ
 โดยให้นักเรียนท่องบทอาขยานภาษาไทย ซึ่งเป็นบทร้อยกรองที่สอดแทรกจริยธรรมที่พึงปลูกฝัง
 และเสริมสร้างให้แก่ นักเรียนเป็นอย่างดี ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวแล้ว ดังนั้น โรงเรียนประถมศึกษาทั่ว
 ประเทศควรให้นักเรียนท่องบทอาขยานภาษาไทยต่อไป

2. ครูผู้สอนควรศึกษาวิเคราะห์สิ่งวิเคราะห์เนื้อหาสาระของจริยธรรมที่สอดแทรกอยู่ในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาให้ละเอียด รวมทั้งในการสอนก็ควรอาศัยศิลปะการถ่ายทอดให้ผู้เรียนมีการแยกแยะต่อกย้ำพฤติกรรมที่ถือว่าดีและพฤติกรรมที่ถือกันว่าไม่ดี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นการปลูกฝังให้จริยธรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างยั่งยืน

3. การศึกษาวิเคราะห์ลักษณะจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอในบทอาชยานภาษาไทยระดับประถมศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร และใช้เกณฑ์การวิเคราะห์จริยธรรม 13 ประการ จากกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นกรอบในการวิจัย ซึ่งพบว่าทั้งวิธีการวิจัยและเกณฑ์การวิเคราะห์สามารถใช้ได้ดี จึงน่าจะใช้วิธีการวิจัยและเกณฑ์การวิเคราะห์เดียวกันนี้ไปใช้ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอบทอาชยานภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างยั่งยืน

4. การศึกษาวิเคราะห์ลักษณะทางจริยธรรมและกลวิธีนำเสนอครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร ซึ่งได้ผลที่ทำให้เห็นจริยธรรมที่ปรากฏในบทอาชยานภาษาไทย จึงน่าจะมีการวิจัยจริยธรรมที่เกิดขึ้นจริงกับผู้เรียนทุกระดับ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นว่าบทอาชยานภาษาไทยได้ส่งเสริมให้เกิดจริยธรรมที่พึงประสงค์ได้จริงเพียงใด

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ขจร. (2525). **ความรู้และจริยธรรมเพื่อชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เพชรสยามการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2523). **คู่มือครูจริยธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา. _____ . (2532) **แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- _____ . (2535). **คู่มือหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้นตอนปลายพุทธศักราช2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา
- _____ . (2542). **แนวการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา
- _____ . (2542) **บทอาขยานภาษาไทยระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- กฤษฎา พุ่มเกิด และคณะ. (2542). **การศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือสำหรับเด็ก. รายงานการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กุหลาบ มัลลิมะมาส. (2517). **วรรณกรรมไทย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กุหลาบ มัลลิมะมาส. (2543). **วรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยณรงค์ ศรีสุข. (2545). **คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย.** ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูศักดิ์ ศุภรพันธ์. (2533). **การวิเคราะห์ร่องรอยเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนจากวารสารในช่วงปี พ.ศ. 2528 – 2530.** ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อุดรธานี.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2524). **คุณธรรมและจริยธรรมหลักการและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉานีก. (2520). **รายงานการวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดรธานี.
- ธวัช ปุณโณทก. (2527). **แนวทางศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธิดา โมสิกรัตน์. (2533). **“ประวัติการอ่านทำนองเสนาะ” ในเอกสารการสอนชุดวิชาการใช้ภาษาไทย 2 : หน่วยที่ 8-15**. พิมพ์ครั้งที่ 2 . นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- นภาลักษณ์ สุวรรณธาดา.(2533) “**ความรู้เบื้องต้นเรื่องการประพันธ์**” ในเอกสารการสอนชุดวิชา
ภาษาไทย 2 : หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2525). **วรรณกรรมวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เบญจมาศ พลอินทร์. (2525). **แง่คิดจากวรรณคดี และวรรณกรรม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เบญจวรรณ สุขวัฒน์. (2545). **ร้อยกรองของแรคำ ประโยคคำ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์**.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อัดสำเนา..
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2535). **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประทีน อภินหสมิต. (2535). **การวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมในหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประเมิน เชียงเถียร. (2522). **วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์**.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อัดสำเนา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2534). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี, (2541). **ตั้งดวงแก้ว**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์.
- พุทธทาสภิกขุ. (2521). **การสร้างเสริมจริยธรรมแก่เด็กวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.
- เพ็ญพักตร์ สุขุมาลัย. (2544). **การวิเคราะห์บทร้อยกรองของไพวรินทร์ ขาวงาม**
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อัดสำเนา.
- พรสุข บุญสุภา และรมณี เพชรคุปต์. (2518). **นวนิยายอังกฤษและนวนิยายอเมริกัน**.กรุงเทพฯ :
มิตรสยาม.
- ภิญโญ สาร. (2522.พฤษภาคม - มิถุนายน). **ความหมายของจริยธรรม. การศึกษาแห่งชาติ**.
ปีที่ 15 (6) : 22.
- มาลินี จุฑะรพ. (2537). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : พิทยพิสุทธ์.
- ระพีพร นาสมหมาย. (2543). **วิเคราะห์คุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย
ชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของกรมวิชาการ**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัชณี ศิริชัย. (2536). **จริยธรรมที่เด็กได้รับจากหนังสือแบบเรียนภาษาไทยและหนังสือการ์ตูน
กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนสมฤติสมุทรปราการ**.ปริญญาานิพนธ์ กศ. ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อัดสำเนา.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- รุ่ง ใจมา.(2541) **การสร้างสารานุกรมวรรณกรรมร้อยกรองระดับประถมศึกษา**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ. ม. เชียงใหม่ : ถ่ายเอกสาร.
- รุ่งฤดี ภูษมศรี (2542). **วิเคราะห์บทอ่านในหนังสือเรียนภาษาไทยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2523) ในฐานะวรรณกรรมสำหรับเด็ก**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วันเนาว์ ยูเด็น. (2525). **วรรณคดีเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- วิจิตรา สุภากร. (2523). **วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในด้านคุณธรรมเฉพาะที่พิมพ์เป็นภาษาไทยระหว่างปี พ.ศ. 2520 - 2522** ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิริยะ สิริสิงห. (2537). **การเขียนเรื่องสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วีณา ต่างใจ. (2546). **วิเคราะห์บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พ.ศ. 2535 - 2544**. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อัดสำเนา.
- วีณา วิสเพัญ.(ม.ป.ป.) **เอกสารประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา**. มหาสารคาม : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรวิไล ดอกจันทร์ (2529). **การสอนวรรณกรรมวรรณคดีไทย**. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สาโรช บัวศรี. (2526) **จริยธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2533). **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- _____. (2534). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- สุदारัตน์ ชรรินชัย. (2531) .**การวิเคราะห์เนื้อหาด้านมโนทัศน์ทางจริยธรรมในนวนิยายที่เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทย**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อัดสำเนา.
- สุนีย์ มกรพันธ์. (2525). **แง่คิดจากวรรณคดีและวรรณกรรม**. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.
- สุขกมล รัตนสุภา (2536). **การศึกษาบทร้อยกรองของศิวกานท์ ปทุมสูติ**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อัดสำเนา.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2537,สิงหาคม - กันยายน). ความหมายของจริยธรรม. การศึกษาแห่งชาติ.

ปีที่ 28 (6) : 15.

อัจฉริยา แยมยิ้ม. (2543). การศึกษาผลการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อุดรธานี.

ภาคผนวก

บทอาขยานภาษาไทยบทหลักระดับประถมศึกษา : ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์จริยธรรมและกลวิธีนำเสนอ

ระดับประถมศึกษาปีที่ 1

แมวเหมียวแยกเขี้ยวยิงฟัน

แมวเลียแมวเหมียว	รูปร่างประเปรี้ยวเป็นหน้าหมา
ร้องเรียกเหมียวเหมียวเดี๋ยวก็มา	เคล้าแข้งเคล้าขาน่าเอ็นดู
รู้จักเอารักเข้าต่อตั้ง	ค้ำค้ำข้านั่งระวังหนู
ควรนับว่ามันกตัญญู	พอดูอย่างไว้ใส่ใจเอ๋ย

ของ ทัด เปரியญ

ร้องลำแขกประเทศ

จาก ดอกสร้อยสุภาษิต

รักเมืองไทย

คนไทยนี้ดี	เป็นที่เป็นที่น่อง
เมืองไทยเมืองทอง	เป็นของคนไทย
คนไทยเข้มแข็ง	ร่วมแรงร่วมใจ
รักชาติยิ่งใหญ่	ไทยสามัคคี
ธงไทยไตรรงค์	เป็นธงสามสี
ทั้งสามสิ่งนี้	เป็นที่บูชา
สีแดงคือชาติ	สีขาวศาสนา
น้ำเงินงามตา	พระมหากษัตริย์ไทย
เรารักเพื่อนบ้าน	ไม่รานรุกใคร
เมื่อยามมีภัย	ร่วมใจป้องกัน
เรารักท้องถิ่น	ทำกินแบ่งปัน
ถิ่นไทยเรานั้น	ช่วยกันดูแล

ของ นภลัย สุวรรณธาดา

ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เล่ม 2 หน้า 111

ระดับประถมศึกษาปีที่ 2

ไก่แจ้

ไก่เอ๋ยไก่แจ้
 ถึงยามขันขันแซ่กระชั้นเสียง
 โกงคอเรื้อยร้องซ้องสำเนียง
 ฟังเพียงบรรเลงวังเวงดัง
 ถ้าตัวเราเหล่านี้หมั่นนึก
 ถึงคุณครูผู้ฝึกสอนสั่ง
 ไม่มากนักสักวันละสองครั้ง
 คงตั้งแต่สุขทุกวันเอ๋ย

ของ หม่อมเจ้าประภากร
 ร้องลำนำนางนาค
 จาก ดอกสร้อยสุภาวิณี

รักษาป่า

นกเอี้ยงน้อยน้อย	บินล่องลอยเป็นสุขเสรี
ชนชาวราวลำลือ	อากาศดีไม่มีภัย
ทุกทิศเจ้าเที่ยวท่อง	ฟ้าสีทองอันสดใส
มีป่าพาสุขใจ	มีต้นไม้มีลำธาร
ผู้คนไม่มีโรค	นับเป็นโชคสุขสำราญ
อากาศไร้พิษสาร	สัตว์ขึ้นบานดินชื่นใจ
คนสัตว์ได้พึ่งป่า	มารักษาป่าไม้ไทย
สิ้นป่าเหมือนสิ้นใจ	ช่วยปลูกใหม่ไว้ทดแทน

ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เล่ม 2 หน้า 123

ระดับประถมศึกษาปีที่ 3

เด็กน้อย

เด็กเอ๋ยเด็กน้อย	ความรู้เรายังด้อยเร่งศึกษา
เมื่อโตใหญ่เราจะได้มีวิชา	เป็นเครื่องหาเลี้ยงชีพสำหรับตน
ได้ประโยชน์หลายสถานเพราะการเรียน	จงพากเพียรไปเถิดจะเกิดผล
ถึงลำบากตรากตรำก็จำทน	เกิดเป็นคนควรหมั่นขยันเอ๋ย

ร้องลำฝรั่งำแท้

ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 1 หน้า 13

วิชาหนาเจ้า

เกิดมาเป็นคน	หนังสือเป็นต้น
วิชาหนาเจ้า	ถ้ามันไม่รู้
อดสูอายุเขา	เพื่อนฝูงเยาะเย้ย
ว่าเง่าว่าโง่	
กลางคนเกิดมา	ไม่รู้วิชา
เคอะอยู่จนโต	ไปเป็นข้าเขา
เพราะเง่าเพราะโง่	บ้างเป็นคนไซ
เที่ยวขอก็มี	
ถ้ารู้วิชา	ประเสริฐหนักหนา
ชูหน้าราศี	จะไปแห่งใด
มีคนปรานี	ยากไร้ไม่มี
สวัสดิ์มงคล	

จากประถม ก กา ฉบับหอสมุดแห่งชาติ
ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 2 หน้า 96

ระดับประถมศึกษาปีที่ 4

ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วดีเป็นตรา

ปากเป็นเอกเหมือนเสมกมนตรีให้คนเชื่อ	ฉลาดเหลือวาจาปรีชาฉาน
จะกล่าวถ้อยร้อยคำไม่รำคาญ	เป็นรากฐานเทิดตนพันลำเค็ญ
เลขเป็นโทโบราณท่านสั่งสอน	เร่งสั่งวรเวียไว้ชื่อว่าเล่น
การคำนวณควรชำนาญคุณหาเป็น	ช่วยให้เด่นดีนักหนารู้ท่าน
หนังสือเป็นตรีวิชาปัญญาเลิศ	เรียนไปเกิดรู้ไว้ไม่ไร้ผล
ยามยากแสนแค้นคับไม่อับจน	ได้เลี้ยงตนด้วยวิชาหาทรัพย์ทวี
ชั่วดีเป็นตราประทับไว้กับโลก	ยามวิโยคชีพยับล้มร่างหนี
ที่ศูนย์แท้ก็แต่ตัวส่วนชั่วดี	คงเป็นที่ลือทั่วชั่วฟ้าดิน

ของ ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา
จากบทประพันธ์อธิบายสุภาสิต

พฤษภาสาร

พฤษภาสาร	อิกกุญชรอันปลดปลง
โททนต์เส่งคง	สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย	มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่วดี	ประดับไว้ในโลกา

พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 หน้า 58

ระดับประถมศึกษาปีที่ 4

สยามานุสสติ

	โครรานโครรุกด้าว	แดนไทย
ไทยรบจนสุดใจ	ขาดดิน	
เสียเนื้อเลือดหลังไหล	ยอมสละ ลิ่นแล	
เสียชีพไปเสียสิ้น	ชื่อก้องเกียรติงาม	
หากสยามยังอยู่ยั้ง	ยืนยง	
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย	
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ ได้ฤา	
เราก็เหมือนมอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย	

พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล่ม 1 หน้า 116

ระดับประถมศึกษาปีที่ 5

ตนเป็นที่พึ่งแก่ตน

เราเกิดมาทั้งที่ชีวิตหนึ่ง	อย่าหมายพึ่งผู้ใดให้เขาหยัน
ควรคะนึงพึ่งตนทนกัดฟัน	คิดบากบั่นตั้งหน้ามานะนำ
กลกิจพณิชยการงานมีเกียรติ	อย่าหยาบเหยียดพาลหาว่างานต่ำ
หรือจะขอวิชาอุตสาหกรรม	เชิญเลือกทำตามถนัดอย่าฝัดวัน
เอาดวงใจเป็นทุนหนุนนำหน้า	เอาปัญญาเป็นแรงมุ่งแข่งขัน
เอาความเพียรเป็นยานประสานกัน	ผลจะบรรลุลู่ประตู่ชัย
เงินและทองกองอยู่ประตูหน้า	คอยเปิดอ้ายิ้มรับไม่ขับไล่
ทรัพย์ในดินสินในน้ำออกคล้ำไป	แหลมทองไทยพร้อมจะช่วยอำนวยเออย

ของ เพิ่ม สวัสดิ์วรรณกิจ

จากบทประพันธ์อธิบายสุภาษิต

ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ

มวลงมนุษย์ผู้เปรี๊อง	ปรีชา	เชี่ยวชาญ
เพราะใครเฝ้าศึกษา	สิ่งรู้	
รู้จักผิดชอบหา	เหตุสอดส่องนา	
นี้แหละบุคคลผู้	เพียบด้วยความเจริญ	
มวลงผู้ชูปรีชา	เสาะวิทยาไม่ห่างเหิน	
ผิดชอบกอบไม่เกิน	รู้ดำเนินตามเหตุผล	
ชื่อว่าปรีชาดี	ผิดชอบมีพิจารณา	
ผู้นั้นจักพลันดล	พิพัฒน์พันจักพรรณนา	
ควรเราผู้เยาว์วัย	จงใฝ่ใจการศึกษา	
อบรมบ่มวิทยา	ปรงปรีชาให้เชี่ยวชาญ	
ขั้นนี้จักชี้ว่า	มีปัญญาไม่สมฐาน	
ต้องหัดดัดสันดาน	กอบวิจารณ์ใช้ปัญญา	

ของ พระยาอุปกิตศิลปสาร

ใน หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 1 หน้า 94 – 95

วิชาเหมือนสินค้า

วิชาเหมือนสินค้า	อันมีค่าอยู่เมืองไกล
ต้องยากลำบากไป	จึงจะได้สินค้ามา
จงตั้งเอากายเจ้า	เป็นสำเนาอันโสภာ
ความเพียรเป็นโยธา	แขนซ้ายขวาเป็นเสาโบ
นิ้วเป็นสายระยาง	สองเท้าต่างสมอใหญ่
ปากเป็นนายนางไป	อัชฌาสัยเป็นเสเบียง
สติเป็นหางเสือ	ถือท้ายเรือไว้ให้เที่ยง
ถือไว้อย่าให้เอียง	ตัดแล่นเลียงข้ามคงคา
ปัญญาเป็นกคล้องแก้ว	ส่องดูแถวแนวหินผา
เจ้าจงเอาหูตา	เป็นล้าดำฟังดูลม
ชี้เกยจคือปลาร้าย	จะทำลายให้เรือจม
เอาใจเป็นปืนคม	ยิงระดมให้จมไป
จึงจะได้สินค้ามา	คือวิชาอันพิสมัย
จงหมั่นมั่นหมายใจ	อย่าได้คร้านการวิชา

ของเก่า

จาก ดรุณศึกษา เล่ม 3

ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้ชนะ

เมื่อทำการสิ่งใดด้วยใจรัก	ถึงงานหนักก็เบาลงแล้วครึ่งหนึ่ง
ด้วยใจรักเป็นแรงที่เร้าเร่ง	ให้มุ่งมั่นฟันถึงซึ่งปลายทาง
เมื่อทำการสิ่งใดใจบากบั่น	ไม่ไหวหวั่นอุปสรรคเป็นขวากขวาง
ถึงเหนื่อยยากพากเพียรไม่ละวาง	งานทุกอย่างเสร็จเพราะกล้าพยายาม
เมื่อทำการสิ่งใดใจจดจ่อ	คอยเติมต่อตั้งใจไม่คิดขาม
ทำด้วยใจเป็นชีวิตคอยติดตาม	บังเกิดผลงอกงามตามต้องการ
เมื่อทำการสิ่งใดใคร่ครวญคิด	เห็นถูกผิดแก้ไขให้พ้นผ่าน
ใช้สมองตรองตรึงคิดพิจารณา	ปรากฏงานก้าวไกลไม่ล่าเคี้ยว
ความสำเร็จจะว่าไกลก็ใช่ที่	จะว่าไกลฤกษ์มีอยู่ให้เห็น
ถ้าจริงใจตั้งใจไม่ยากเย็น	และจะเป็นผู้ชนะตลอดกาล

ของ บุญเสริม แก้วพรหม

ใน หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 หน้า 81

เป็นมนุษย์หรือเป็นคน

เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจสูง	เหมือนหนึ่งยังมีดีที่แววขน
ถ้าใจต่ำเป็นได้แต่เพียงคน	ย่อมเสียที่ที่ตนได้เกิดมา
ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ	ถ้ามีครบควรเรียกมนุษย์
เพราะทำถูกพูดถูกทุกเวลา	เปรมปรีดาคืนวันสุขสันต์จริง
ใจสกปรกมีดมัวและร้อนเร้า	ใครมีเข้าควรเรียกว่าผีสิง
เพราะพูดผิดทำผิดจิตประวิง	แต่ในสิ่งนำตัวกลัวอับอาย
คิดดูเถิดถ้าใครไม่อยากตก	จงรีบยกใจตนรีบชวนช่วย
ให้ใจสูงเสียได้ก่อนตัวตาย	ก็สมหมายที่เกิดมาอย่าเขื่อนเอย

ของ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)

จาก หัวข้อธรรมในคำกลอน

ใน หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 1 หน้า 140

โคลงโลกนิติ

	เสียสิ้นสงวนศักดิ์ไว้	วงศ์หงส์
เสียศักดิ์ผู้ประสงค์	สิ่งรู้	
เสียรู้เร่งดำรง	ความสัตย์ ใวนา	
เสียสัตย์อย่าเสียผู้	ชีพม้วยมรณา	
ความรู้ดูยิ่งล้ำ	สินทรัพย์	
คิดค่าควรเมื่อนับ	ยิ่งไซ้	
เพราะเหตุจกอยู่กับ	กายอาต – มานา	
ใจจักเบียนบ่ได้	เร่งรู้เรียนเอา	
เว้นวิจารณ์ว่างเว้น	สดับฟัง	
เว้นที่ถามอันยัง	ไปรู้	
เว้นเล่าลิขิตสั่ง -	เกตว่าง เว้นนา	
เว้นตั้งกล่าวว่ามี	ปราชญ์ได้ถามี	

พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร
 ใน หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เล่ม 2 หน้า 122 – 123

บทอาขยานบทกรองระดับชั้นประถมศึกษา

กาเหว่า

	เจ้านกกาเหว่าเอ๋ย	ไซ้ไว้ให้แม่กาฟัก
แม่กาก็หลงรัก		คิดว่าลูกในอุทร
คาบเอาข้าวมาเผื่อ		ไปคาบเอาเหยื่อมาป้อน
ถนอมไว้ในรังนอน		ซ่อนเหยื่อมาให้กิน
ปีกเจ้ายังอ่อนคลอแคล		ท้อแท้จะสอนบิน
แม่กาพาไปกิน		ที่ปากน้ำพระคงคา
ตีนเจ้าเหยียบสาหร่าย		ปากก็ใช้หาปลา
กินกุ้งแลกินกั้ง		กินหอยกระพังแมงดา
กินแล้วก็โผมา		จับที่ต้นหว้าโพธิ์ทอง
ยังมีนายพราน		เที่ยวเยี่ยมเยียมมองมอง
ยกปืนขึ้นส่อง		จ้องเอาแม่กาดำ
ตัวหนึ่งว่าจะตัม		อีกตัวหนึ่งว่าจะยำ
กินนางแม่กาดำ		ค่าวันนี้คุณแม่

จาก บทกลอนกล่อมเด็ก

รวบรวมโดย หอพระสมุดวชิรญาณ

เจ้าดวงมาลา

	เจ้าดวงมาลา
ไปวัดด้วยข้า	ทำบุญด้วยกัน
เด็ดเจ้าวันนี้	จะไปสู่สวรรค์
ทำบุญด้วยกัน	เถิดเจ้าดวงมาลา

จาก บทเชญุดอกไม้

เพลงพื้นบ้านภาคใต้

ไทยรวมกำลังตั้งมั่น

ไทยรวมกำลังตั้งมั่น
 จะสามารถป้องกันชนแข็ง
 ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มีแรง
 มายุทธ์แย่งก็จะปลาทไป
 ขอแต่เพียงไทยเราอย่าผลาญญาติ
 ร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่
 ไทยอย่ามุ่งร้ายทำลายไทย
 จงพร้อมใจพร้อมกำลังระวังเมือง
 ให้นานาภาษาเขานิยม
 ชมเกียรติยศฟูเฟื่อง
 ช่วยกันบำรุงความรุ่งเรือง
 ให้ชื่อไทยกระเดื่องทั่วโลก
 ช่วยกันเต็มใจใฝ่ผดุง
 บำรุงทั้งชาติศาสนา
 ให้อยู่จนสิ้นดินฟ้า
 วัฒนาเถิดไทย ไชโย

พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
 จาก บทละครพูดคำกลอนเรื่อง พระร่วง

ปากโตเกินปี่มีความหมาย

ปากโตเกินปี่มีความรู้

มักหลบหลู่คำมวนจับหาย
 มีอุบายข้อมแดงด้วยหมาก
 ปากอันนั้นนักปราชญ์นิเทศา
 มันเกิดมามีปากเสียเปล่า
 เหมือนปากเต่าปากกึ่งปากหอย
 ปากอันใดเขียนธรรมผู้มาก
 บ่ลำบากฟังมวนเย็นใจ
 ปากนำไผ่เยือกเย็นคือน้ำ
 นักปราชญ์เจ้าย่อย่องว่าดี
 ปากมีศรีสูงเฮืองวิลาส
 ปากสะอาดคุณล้นบ่ซาม

จาก ประมวลธรรมยอดคำสอน ภาษาไทยกลาง
 และภาษาไทยอีสาน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

ฝนตก แดดออก

ฝนตกแดดออก
 นกกระจอกแปลกใจ
 ไผ่ผืนบินไป
 ไม้รู้หนทาง
 ไปพบมะพร้าว
 นกหนาวครวญคราง
 พี่มะพร้าวใจกว้าง
 ขอพักสักวัน
 ฝนตกแดดออก
 นกกระจอกพักผ่อน
 พอหายเหนื่อยอ่อน
 บินจรผายผัน
 ขอบใจพี่มะพร้าว
 ถึงคราวช่วยกัน
 น้ำใจผูกพัน
 ไม่ลืมบุญคุณ

ของ สุระปะนีย์ นาครทรรพ
 ใน รวมนิทรรศการสำหรับเด็ก
 ระดับอนุบาลและประถมศึกษา

เพลงชาติ

ธงชาติไทยไกวกวัดสะบัดพลิ้ว
 แลรัฐวิธสลับังามเป็นสามสี
 ผ้าฝืนน้อยบางเบาเพียงเท่านั้น
 แต่เป็นที่รวมชีวิตและจิตใจ
 ชนรุ่นเยาว์ยืนเรียงระเบียบแถว
 ดวงตาแน่วนิ่งตรงธงไสว
 “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย”
 ฟังคราวใดเลือดช่านพลา่่านทั้งทรวง
 ฝืนแผ่นดินถิ่นนี้ที่พำนัก
 เราแสนรักและแสนจะແहनหวง
 แผ่นดินไทยไทยต้องครองทั้งปวง
 ซิพไม่วังไครอย่าล้ำมาย้าย้าย
 เอร้องเพลงชาติไทยมันใจเหลือ
 พลีชีพเพื่อชาติที่รักทรงศักดิ์ศรี
 เพลงกระหิมก้องฟ้าก้องธาตรี
 แม้ไพรีได้ฟังยังถอนใจ
 แต่สิ่งหนึ่งซึ่งไทยร้าวใจเหลือ
 คือเลือดเนื้อเป็นหนอนคอยบ่อนไส้
 บ้างหากินบนน้ำตาประชาไทย
 บ้างฝักใฝ่ลัทธิช้วนากลัวเกรง
 ทุกวันนี้ศึกไกลยังไม่ห้วง
 แต่หวันทรวงศึกใกล้ไล่ช่มเหง
 ถ้าคนไทยหันมาช่่ากันเอง
 จะร้องเพลงชาติไทยให้ไครฟัง

ของนภลัย สุวรรณธาดา
 ใน ดอกไม้ใกล้หมอน

เพลงยาวเจ้าอิศรญาณ

เกิดเป็นคนเชิงดูให้รู้เท่า	ใจของเราไม่สนใจใครจะสอน
อยากใช้เขาเราต้องก้มประนมกร	ใครเลยห่อนจะว่าตัวเป็นวัวมอ
เป็นบ้ำจัญนิยมชมว่าเอก	คนโหยกเหยกรักชากากลำบากหมอ
อันยศศักดิ์มิใช่เกล้ามาแต่พอ	ถ้าเขาขอมเหมือนอย่างเกาให้เราค้น
บ้างโลดเล่นเต็นรำทำเป็นเจ้า	เป็นไรเขาไม่จับผิดคิดดูชั้น
ผีมันหลอกช่างผีตามที่มัน	คนเหมือนกันหลอกกันเองกลัวเกรงนัก
สูงอย่าให้สูงกว่าฐานนานไปล้ม	จะเรียนคมเรียนเถิดอย่าเปิดฝัก
คนสามขามีปัญญาหาไว้ทัก	ไปพูดขัดเขาทำไมขัดใจเขา
ใครทำตึงแล้วก็หย่อนผ่อนลงเอา	นักเลงเก่าเขาไม่หาญราญนักเลง

จาก สุภาษิตอิศรญาณ

มาลี

มาลี	ดอกดั่งสีบานเย็นเห็นหรือไม
ผีเสื้อร่อนว่อนอยู่ดูวิไล	งามกระไรหนอผีเสื้อช่างเหลืองาม
กินอะไรเกิดที่ไหนผีเสื้อเอ๋ย	อย่าปิดเลยตอบต่อที่ข้อถาม
น้องจะได้ไปเกิดไปกินตาม	ให้อร่ามเหมือนผีเสื้อเหลือสวยเอ๋ย

พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
จาก บทละครเรื่อง เงาะป่า

อนึ่งเวลากิน

อนึ่งเวลากิน	จักหุงต้มตามภาษา
อย่าเคียดเตรียดมารดา	เจ้าควรมาจัดแจงทำ
หุงต้มตามท่วงที	กับนั่นนี่ปั้งแกงยำ
หน้านวลชวนเชิญทำ	อย่างรุ่มง่าขอเลาะไฟ
สุกสรรพลิ้นแล้วแหล	อย่าเขื่อนแซเทียวค้ำไป
คดค้ายออกให้ไว	พาพ่อแม่พี่น้องมา
ยกย้ายให้เขากิน	ครบครันสิ้นพริ้วพร้อมหน้า
กินแล้วเขาแคล้วมา	ถ้วนทุกหน้าเขาออกไป
งามสิ้นกินภายหลัง	แล้วร้อยซังกวาดครัวไฟ
ถ้วยชามหม้อน้อยใหญ่	ลำดับไว้ตามอัชฌา
ครกเบือและสากเบือ	อย่าตั้งเพรื่อตักซีกลา
บวยหวักควรรักษา	ไว้ให้ดีตามวิสัย
อย่าได้อุเบกษา	หาน้ำท่าดับพื้นไฟ
เสร็จแล้วเจ้าออกไป	ซักประตูลับกำขับครัว

จาก วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ประเภทคำสอน

อย่านั่งใกล้ถุงเงินค่า

อย่านั่งใกล้ถุงเงินค่า	อย่าฟังคำคนร้าย
อย่าจ่ายเงินผิด	อย่าติดใจคนบาป
ให้หอบไปค้า	ใครเป็นข้าให้อออยู่ตาย
อย่าซื้อร้านลูกขวย	กินงายแล้วอย่านอน
อย่าเคียดต่อหมู	เข้าทบฏยวมอเจ็จจาน
รู้การคิงบู้การท่าน	อย่าปานใจหมอง
อย่าตีเถียงฟ้า	อย่าเล็งม้าเถียงตาวัน
อย่าฝันพว่าเข้าบ้าน	อย่าด้านชู้ด้วยเมียท่าน
อย่าทอดไม้จิมคนใด	อย่าไฟไปบู้รัง
อย่าโยะหมา	อย่าฆ่าเด็ก
อย่าขวกเหล็กกาปลอม	อย่าบดอมปุ่เยะการหนัก
ให้รักพ่อแม่	ให้มีแหหลวงหลาย

จาก วรรณกรรมล้านนา ปู่เจ้าสอนหลาน (ภาคเหนือ)

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวกฤษณา คงทน
วัน เดือน ปีเกิด	25 ตุลาคม 2505
สถานที่เกิด	จังหวัดกาญจนบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	771/53 ซอยวัดร่มไผ่เงิน ถนนจันทน์ แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนปัญญาทรัพย์ 212 ซอยโชคชัยร่วมมิตร ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) ภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2528	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ภาษาไทย จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา
พ.ศ. 2526	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) ภาษาไทย จากวิทยาลัยครูกาญจนบุรี
พ.ศ. 2522	มัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.ศ. 3) จากโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี